

DELOVNI OBISK

V sredo, 15. avgusta, je našo delovno organizacijo obiskal tovariš Vinko Hafner, predsednik republiškega sindikalnega sveta Slovenije. Z njim sta bila tudi tovariš Zdravko Krvina, sekretar medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko in Vinko Šarabon, predsednik občinskega sindikalnega sveta Kranj.

Predstavniki naše delovne organizacije so jih seznanili z gospodarjenjem v Savi, njenimi uspehi in težavami. Tovariša Hafnerja je predvsem zanimal gmotni položaj po polletnem obračunu in perspektive do konca letošnjega leta. V tej zvezi so se podrobno pogovarjali o težavah pri uvozu surovin in o prizadevanjih, da bi del dragih uvoženih surovin v bodoče nadomestili z domačimi. Za tako usmeritev smo se v Savi odločili predvsem zato, ker cene surovin na svetovnem trgu nenehno naraščajo in kljub temu, da Sava v zadnjih letih beleži večji porast pri izvozu kot pri uvozu, je stiska z deviznimi sredstvi vse večja. Tovariš Hafner je ta prizadevanja pozdravil in menil, da bi moral tudi sindikat glede na stanje v gospodarstvu ustvariti ustrezno klimo za uresničevanje stabilizacijskih ukrepov.

Tovariša Hafnerja so podrobno zanimala tudi priprave in potek obravnave predloga začasne delitve dohodka ob polletnem obračunu. Menil je, da je uspešna akcija ob zaključnem računu pokazala, da se je treba še naprej boriti za to, da bi šel razvoj v tej smeri, da bi delavec na osnovi gospodarskih pokazateljev resnično čutil tokove in odvisnosti osebnega dohodka od gospodarjenja.

Pogovarjali so se tudi o uresničevanju stališč sindikata o delitvi po delu. Predstavniki Save so tovariša Hafnerja seznanili, kako so potekale in kje smo trenutno v pripravi pri uresničevanju delitve po delu. Seznanili so ga tudi s tem, kakšen je gmotni položaj delavcev Save ter kako je poskrbljeno za družbeni standard zaposlenih.

Beseda je tekla tudi o organizaciji in poslovanju sestavljene organizacije in poslovanju sestavljene organizacije ter o razvojnih načrtih.

Tovariš Hafner se je ob koncu razgovora pohvalno izrazil o prizadevanjih Save in dejal, da je to stabilna in trdna delovna organizacija, kar potrjuje tudi v sedanjih stabilizacijskih prizadevanjih.

Vera Drašak

TEMATSKA KONFERENCA ZK SAVA

Ocena uresničevanja sklepov in zaključkov lanske tematske konference ZK delovne organizacije Sava in delovne organizacije Sava Commerce je bila glavna tema letošnje tematske konference, ki je bila v torek, 11. julija. O oceni so predhodno razpravljali v vseh osnovnih organizacijah tako, da so se delegati zelo tvorbo in vsebinsko vključevali v razpravo in v njih izražali mnenje svoje sredine. Razpravljalci so v svojih prispevkih posegli na številna področja gospodarjenja, načrtovanja in vključevanja v širšo družbeno-politično skupnost. Razpravljali so o sedanjem stanju ter o načrtih in ukrepih za v prihodnje. Mnogo prispevkov se je nanašalo na srednjeročni program razvoja za obdobje 1981 do 1985, ki je pred nami.

Judita Rakovec je razpravljala o kadrovske socialni politiki v Savi. Poudarila je, da smo v zadnjem času dosegli bistveno nižjo stopnjo fluktuacije, kot je bila nekdaj. To je rezultat načrtnega kadrovanja. Ko je govorila o nadaljnjih nalogah na področju ka-

drovanja, je med drugim dejala:

V polnem teku so priprave v naslednje srednjeročno obdobje. Smernice in analiza možnosti razvoja SR Slovenije, smernice za družbeni plan občine Kranj 1981–1985 in predvsem lastna situacija, v kateri se nahajamo, nam narekujejo, da bomo še bolj temeljiti pri pripravi in izvajanju družbeno dogovorjene kadrovske politike. Ta mora temeljiti na kvalitetnejših osnovah ter uveljavljanju življenjskih in kulturnih standardov pri zaposlovanju. O tem bomo imeli možnost govoriti tudi še o proučevanju in sprejemanju družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini Kranj. V bodoče moramo posvetiti mnogo skrbi izobraževanju in ustvarjanju pogojev za izvajanje tega. Saj vemo, da je že danes zahtevna struktura kadra v razkoraku z dejansko. Z realizacijo

(Nadaljevanje na 3. strani)

Judita Rakovec

UVELJAVLJANJE IN DELOVANJE DELEGATSKEGA SISTEMA V OBČINI KRANJ

Predsedstvo skupščine občine Kranj je izdelalo poročilo o uveljavljanju delegatskega sistema v zborih občinske skupščine in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti za obdobje po volitvah v marcu 1978. Poročilo vsebuje tudi ugotovitve doboljene iz ankete, ki je bila izvedena med člani delegacij in v osnovnih organizacijah družbenopolitičnih organizacij. Primeren čas je, da ob tem poročilu pregledamo tudi delo naših delegacij. Za tiste, ki so v to delovanje manj vključeni, naj pojasnim, da poteka druga mandatna doba (vsaka traja štiri leta), ko smo poleg delegacij za skupščine družbenopolitičnih skupnosti (občina, republika, zveza), ustanovili in izvolili tudi delegacije za deset samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti — zdravstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, otroško varstvo, izobraževanje, socialno skrbstvo, zaposlovanje, kulturo, telesno kulturo, raziskovalno dejavnost in stanovanjsko gospodarstvo.

Iz splošne ocene predsedstva občinske skupščine lahko razberemo, da je narejen že ustrezen kvaliteten premik pri dograjevanju delegatskega sistema in s tem ustrezno okrepjena vloga delavcev pri odločanju o skupnih družbenih zadevah. Ugotovljene so še pomanjkljivosti, ki jih bo v nadaljnji fazi potrebno odpraviti ali vsaj zmanjšati. Pri tej ugotovitvi predsedstvo poudarja, da gre pri uveljavljanju delegatskega sistema za revolucionaren proces in da ne moremo pričakovati optimalnih rezultatov že na sedanji razvojni stopnji. Pri ugotavljanju pomanjkljivosti se želimo omejiti na pojave iz dela in za delo delegacij iz naših temeljnih organizacij. Do podanih zaključkov sem prišla ob spremljanju dela delegacij in njihovih konferenc na nivoju delovne organizacije, pri izpolnjevanju vprašalnika o delu delegacij med našimi vodji delegacij in pri oceni dela v naši osnovni organizaciji ZK ter v neformalni primerjavi dela naših delegacij z delom v drugih kolektivih. Tako kot predsedstvo občinske skupščine,

lahko zaključimo, da smo z delom naših delegacij lahko zadovoljni. Skoraj za vse predloge v interesnih skupnostih se pripravijo stališča in prav tako tudi za predloge, ki se obravnavajo v zboru združenega dela občinske skupščine; za zadeve iz dnevnih redov republiške in zvezne skupščine pa delegati posvečajo več pozornosti predlogom, ki se nanašajo na delo naše delovne organizacije. Takšen način dela denimo za republiško skupščino lahko bolj razumemo, če vemo, da je seja republiške skupščine enkrat ali celo dvakrat v mesecu in je na njej tudi dvajset ali več točk dnevnega reda.

Naše delegacije večinoma delajo na skupnih sejah delegacij vseh tozd, kjer so prisotni vsi člani posebnih delegacij, od splošnih in združenih pa le posamezni predstavniki. Pravilneje bi bilo, da bi se delegacije sestale najprej v posameznih tozdih in šele nato uskladile svoja stališča v konferenci na nivoju delovne organizacije. Za tako delo zaenkrat še ni pogojev, saj gradivo še ni ustrezno pa tudi roki od sklica do seje skupščine so prekratki. Delegacije pogosto sprejemajo pripombe, predloge sprememb in vprašanja, ki jih delegirani delegati prenašajo na sejo skupščine in se tako na sejah skupščin pogosto oglašajo, kot pravijo, pogosteje od ostalih delegatov.

Stališča delegati običajno sprejemajo na osnovi veljavnih splošnih odločitev in samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij, manj pa na osnovi konkretne predhodne obravnave z delavci ali organi upravljanja.

Ob sedaj zagotovljenih pogojih (gradiva, roki) so se kot zelo primerna oblika dela za pripravo stališč k pomembnejšim predlogom pokazali skupni sestanki delegatov določene SIS, predstavnikov osnovnih organizacij družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter strokovnih delavcev. Pred takim skupnim sestankom vse člane kolektiva seznanimo s povzetkom predloga in osnutke stališč, zato se vsak udeleženc v svoji sredini lahko pogovori z volilci, kakšno stališče naj pri obravnavi zastopa. Tak način javne ob-

ravnave je bil organiziran za pripravo stališč o osnutkih zakonov za preobrazbo vzgoje in izobraževanja o novih predlogih pri uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu in o nekaterih drugih zadevah.

Skupni sestanki delegacij in širši skupni sestanki vseh naštetih udeležencev so se še posebej izkazali kot primerna oblika zaradi običajno za širši krog delavcev preslabo pripravljenih gradiv v službah SIS. Ta gradiva so večinoma preobsežna. V njih je preveč prostora namenjeno opisovanju obstoječega ustaljenega dela in odnosov na področju skupne porabe, tako da se med takim besedilom »zgubijo« predlogi novih rešitev. Tako je delegatom potrebna pomoč naših strokovnih delavcev, ki pa jo v danem času lahko nudijo le na skupno organiziranih sestankih. Pomoč strokovnih delavcev delegatom je bila doslej zadostna. Pri vseh teh problemih z gradivi in ob upoštevanju vsebine, ki ima v skupščinah SIS in DPS drugačen značaj kot pri delu v organih upravljanja, je potrebno veliko pripravljenosti in dela, da je delegat upešen. Lahko rečemo, da je večina delegacij delovnih, ne pa tudi vsi njihovi člani.

Ce izhajamo iz dosedanjega dela moramo v bodočem procesu stremeti za naslednjimi tremi osnovnimi cilji.

1. Izboljšati moramo sodelovanje delegacij in družbenopolitičnih organizacij. Tu je potrebno povedati, da so tako naši anketiranci in tudi anketiranci iz drugih organizacij

navedli, da čutijo premajhno zanimanje in pomoč družbenopolitičnih organizacij za delo delegacij. DPO naj v svoje programe vključijo več zadev s področja dela delegatskih skupščin.

2. Izboljšati je potrebno sodelovanje delegacij z organi upravljanja in volilci. To naj bi se odrazilo predvsem v tem, da bi se za večje število zadev, ki jih obravnavajo delegacije, predhodno pripravila stališča na sejah organov upravljanja ali na sindikalnih skupinah oziroma z drugimi oblikami javnih razprav, in da se povečajo povratne informacije o odločitvah delegatskih skupščin.

3. Povečati je potrebno aktivnost posameznih delegatov.

Za izpolnitev teh ciljev, ki jih vsebujejo zaključki občinske skupščine in tudi občinske konference ZK ter konference ZK v delovnih organizacijah, bo osnovni pogoj dobra (boljša) osnovna informacija, ki mora biti pripravljena v službah SIS oziroma upravnih organih, in pa ustrezen čas. Naše delegacije so že večkrat zahtevale primernejša gradiva. Stanje se počasi izboljšuje, upamo pa, da bo večji premik narejen s povezovanjem informacij v občinskem INDOK centru.

K spremljanju aktivnosti posameznih delegatov se je sindikalna organizacija že vključila, vendar uspehi še niso zadostni, zato bo delo delegatov in delegacij ponovno obravnavano na komisiji za razvoj samoupravljanja pri konferenci sindikata delovne organizacije ter po potrebi tudi na drugih organih.

M. M.

TEMATSKA KONFERENCA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

novih projektov in z nadaljnjim razvojem tehnologije pa moramo poskrbeti za vsestranski razvoj kadra na vseh nivojih. Ustrezni pogoji za izobraževanje pa so tudi pogoj za realizacijo nalog, ki jih postavlja pred združeno delo usmerjeno izobraževanje.

Poglobljena skrb za človeka nam narekuje tudi, da se bomo morali mnogo bolj aktivno vključevati tudi v družbena dogajanja v občini ter sodelovati pri nastajanju obravnav in sklepanju na tem področju (stanovanjsko, otroško varstvo, izobraževanje, zdravstveno varstvo, kultura, rekreacija itd.). Saj vse, kar bomo zahtevali oziroma se dogovorili, potegne za seboj tudi materialne posledice.

Tovarišica Rakovčeva je v nadaljevanju spregovorila tudi o uresničevanju nalog na področju delitve osebnih dohodkov:

Že v začetku leta 1978 smo na podlagi slovenskega zakona o delovnih razmerjih pristopili k izdelavi razvida del oz. nalog, ki naj bi, ne samo formalno, temveč globoko vsebinsko, nadomestil dosedanje sistematizacijo delovnih mest. Na podlagi osnutka pravilnika o razvidu del oz. nalog in metodologije za izdelavo razvida del oz. nalog je bila izdelana mikroorganizacija dela v TOZD in v delovni skupnosti ter določene naloge z njihovo vsebino. Vzporedno s prizadevanji po uresničitvi načela delitve po delu, to je z iskanjem in samoupravnim sprejemanjem osnov in meril za delitev OD, so tekla dela na definiranju elementov razvida del oz. nalog kot osnova za ustrezno kadrovanje, organizacijo dela, izobraževanje, nagrajevanje po delu itd.

Sam razvid del oz. nalog je pripravljen. Na podlagi razvida poteka ocenjevanje del oz. nalog po posameznih kriterijih analitične ocene, sprejete v pravilnikih o delitvi OD. Trenutno smo v fazi usklajevanja stopenj kriterijev za dela in naloge proizvodnih TOZD, izdelan pa je že skoraj v celoti predlog AOD za storitvene TOZD. Do konca letošnjega leta bomo zaključili z ocenjevanjem in izpeljali samoupravni postopek sprejemanja novih AODN.

S tem sicer še ne bomo uresničili dokončnih načel delitve po delu, vsako delovno nalogo pa smo podrobno analizirali in ji določili razmerje do drugih delovnih nalog, skupno z vrednostjo točke pa le-to tvori solidno osnovo za delitev osebnih dohodkov.

Na področju razporejanja delavcev na prosta dela oz. naloge in na področju merjenja delovnih učinkov delavca ali skupine delavcev nas sedaj čaka še mnogo dela. O načinu in o rokih za uveljavljanje pravilnikov o delitvi OD je bilo mnogo govora in delavski sveti TOZD in DSSS so s tem v zvezi že sprejeli določene sklepe. Potrebno pa je spregovoriti o nekaterih problemih, ki nastajajo tako pri analitičnem ocenjevanju, kot pri iskanju konkretnih elementov za ugotavljanje in vrednotenje delovnih učinkov. Pri AOD so ponekod prisotne težnje, za vsako ceno ohraniti razmerja, kot so že sedaj v veljavi, seveda s krepko višjo obračunsko osnovo. Te težnje se pojavljajo celo v enotah, kjer so doslej jasno ugotavljali nesorazmerja med obstoječimi AO in za ceno neupoštevanja sprejetih načel analitičnega ocenjevanja del oz. nalog. Seveda bo potrebna podpora političnih forumov, če naj se takšnim tendencam upremo. Smatramo namreč, da je nujno potrebno spoštovati samoupravno sprejete osnove in merila, če pa ugotavljamo, da niso ustrezna, predlagati postopek za njihovo spremembo. Prav tako se na delovnih sestankih v zvezi z AO vse preveč zavzemamo za čim višje stopnje kriterijev ekoloških pogojev dela in vse premalo razmišljamo o urejanju delovnih pogojev naših delavcev. Mi pa vemo, da so delovni pogoji v naši DO izredno težki, da je vse preveč organizacijskih in tehnoloških posegov, ki zahtevajo veliko fizičnega napora in slabšajo že tako kritične klimatske in druge pogoje dela. Premalo se zavedamo, da delavcu ne moremo nuditi dovolj velike odškodnine za njegovo zdravje, da zaradi takšnega dela lahko slej ko prej pričakujemo delovnega invalida, da postajajo zaradi takšnih pogojev dela naši izdelki vse dražji. Bolj kot na višjo AO za delovne pogoje bo potrebno razmišljati o odpravljanju težkih delovnih pogojev, s čimer se bo tudi socialna klima v naši DO v mnogočem izboljšala.

Tovarišica Alojzija Planinšek je predstavila problematiko družbenega standarda in socialne politike v naši delovni organizaciji. Poudarila je, da se morajo v bodoče pri reševanju teh vprašanj naši delegati še bolj tvorno vključevati in prenašati naše potrebe in stališča preko samoupravnih interesnih skupnosti.

V nadaljevanju so spregovorili o investicijah (Anton Bo-

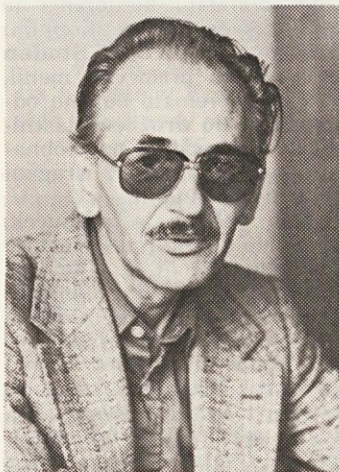
Alojzija Planinšek

žič) in srednjeročnem programu razvoja delovne organizacije (Zalka Igunaščenko).

Tudi prispevek Ivana Škofica se nanaša na srednjeročni program. Spregovoril je o novih izdelkih in inventiranju v obdobju 1981–1985:

Smo v tretjem četrtletju tega srednjeročnega obdobja in po kvartalnih in letno analiziramo, kako realiziramo srednjeročni letni načrt in ugotavljamo, da na nekaterih področjih zaostajamo. Čutiti je, da nam manjka smelosti za novo proizvodnjo.

Katere investicijske programe smo v tem srednjeročnem obdobju realizirali in katere nove proizvode smo osvojili?

Ivan Škofic

Težišče naših razvojnih usmeritev v tem srednjeročnem planu in v prihodnje je na modernizaciji tehnologije v TOZD Gumeno-tehnični izdelki in TOZD Tehnični in kemični izdelki, ker sta ti dve TOZD zaostajali pri investiranju in vlaganju v preteklosti in temu se je treba posvetiti sistematično.

Programi, ki so realizirani oziroma so v fazi realizacije ali pa bodo realizirani do leta 1980:

- novi proizvodi so:
 - termoakumulacijski materiali
 - težki profili za gradbeništvo
 - izolit
 - UHF

V teh izdelkih je samo domača tehnologija.

— pomembni projekti, ki bodo realizirani v tem srednjeročnem obdobju oziroma se bo pričelo z njihovo realizacijo, so:

- transportni trakovi
- prevleke valjev
- cevi

V teh projektih je kupljena tehnologija.

Lastne tehnologije še nekaj časa ne bomo sposobni prodati izven SOZD Sava. V naslednjem srednjeročnem obdobju oziroma takoj je potrebno razmišljati, kako bi se vsi skupaj v Savi Kranj, ne samo Razvojno tehnološki inštitut, ampak vsi drugi sektorji, ki imajo kakoli pri osvajanju novih proizvodov in tehnologije, organizacijsko povezali, da bomo novih proizvodov in tehnologije imeli več. V vseh smernicah piše, da je treba graditi na domačem znanju. Kadrov je v Savi Kranj dovolj, dati jim je treba možnost, da nekaj pokažejo.

O problematiki prodaje na domačem in tujem trgu sta spregovorila tovariša Janez Karpe in Jurij Milatovič.

Jurij Milatovič je o izvoznih prizadevanjih dejal:

V planih, ki stojijo pred nami, bo ena precej važnih osnov planiranje družbeno-ekonomskih odnosov s tujino. To **planiranje** bi moralo privedi do tega, da bomo distribuirali to, kar Sava proizvaja, izluščili tiste proizvode, ki predstavljajo nizko akumulacijo, spremljali svetovne cene in izboljšali tehnologijo. Take proizvode imamo. To so večinoma proizvodi, ki tudi na domačem trgu najdejo kupca. V izvozu so precejšnji problemi s količinami in pravočasno dobavo proizvodov. Srednjeročni in kratkoročni plani, kateri naj bi naš odnos s tujimi partnerji opredelili, bodo morali razmejiti kapacitete in želje kupcev.

Ker se v celotni družbi tudi pripravlja veliko večja teža izvozu, bomo morali pripraviti zelo kvalitetne in konkretne plane proizvodnje s tujino, tako po asortimanu izdelkov, kot tudi po količinah in pri lastni proizvodnji, da bi na tujem trgu še naprej dosegali ugled. To ni stvar kvalitete naših proizvodov, ampak nepravočasno odpremljanje proizvodov.

Precej pozornosti je potrebno posvečati **izbiri izdelkov za tuji trg**. Nemogoče si je zamisliti, da bi celoten asortiman naših izdelkov izvažali. V tem kreiranju novih izdelkov bi morali povečati pozornost, ali se bo ta izdelek lahko prodajal, kakšno ceno bo dosegel, pocenjevati z **boljšo tehnologijo**, z boljšimi delov-

(Nadaljevanje na 4. strani)

TEMATSKA KONFERENCA...

(Nadaljevanje s 3. strani)

nimi **postopki**, s katerimi bomo večali **produktivnost**.

V prihodnjem obdobju bi bilo treba začeti selekcijo trga in kupcev. V prvem planu bi bili **dolgoročni odnosi** in ne kratkoročni. Narediti selekcijo kupcev in skrbno spremljati z nivoja delovne organizacije Sava Commerce in s prizadevanjem ostalih strokovnih sektorjev. Na teh problemih se premalo **intenzivno dela**, s srednjeročnimi plani pa smo prisiljeni, da k temu resno pristopimo.

Zanimiv je bil tudi prispevek tovariša Janeza Ponebška, ki je razpravljal o pristnih samoupravnih odnosih kot pogoju za uspešno gospodarjenje. Poudaril je, da sprotno razreševanje vseh problemov pomembno vpliva na dobre medsebojne odnose in boljše delovne uspehe.

Problemi posameznih temeljnih organizacij, načrtovanje oziroma selekcija proizvodov, iskane poti za prihodnje bolj uspešno delo in gospodarjenje so bile glavne teme v nadaljevanju tematske konferen-

ce. Tovariš **Pavel Homar** je opozoril na težave, ki nastajajo v proizvodnji pri uvajanju novih strojev in o nepotrebnih in dragih zastojih proizvodnje, ki pogosto nastanejo ob strojelomih. V nadaljevanju je dejal:

V proizvodnji bi lahko bolj optimalno izkoriščali proiz-

materialov. V primeru nedoseganja mesečnega plana zaradi zgoraj omenjenih vzrokov pa kasneje doživljamo nezadovoljstvo delavcev pri izplačilu osebnih dohodkov (nižja vrednost točke).

Podražitve repro materiala, ki jih pogojuje naftna kriza, postavljajo pod vprašaj možnost kontinuirane in zadostne preskrbe s surovinami petrokemije. Zaradi tega menimo, da usmeritev v izdelke, v katerih je vgrajenega veliko materiala, ni najbolj na mestu in bi bilo s tega stališča potrebno obdržati tudi proizvodnjo drobnih artiklov, ki omogočajo lažje preskrbo. Evropski proizvajalci se vedno bolj preusmerjajo na proizvodnjo tehničnih artiklov.

Sprejeli smo srednjeročni razvojni program razvoja Save, vendar smo ga na vseh koncih spreminjali in je le delno realiziran. Pri sprejemanju srednjeročnega razvojnega programa za obdobje 1981 do 1985 moramo bolj skrbno pretehtati naše realne sposobnosti investiranja in ne vnašati v srednjeročni program le velikih želja, ki nimajo materialne osnove.

Na tematski konferenci je tekla beseda tudi o disciplini in odgovornosti. **Blaž Studen** je v svojem prispevku menil, da še vse premalo čutimo odgovornost do družbene lastnine, da se neodgovorno obnašamo pri ravnanju z dragimi stroji in surovinami.

»Zelo vabljiv je zaključek, da bi zelo pocenili naše stroške poslovanja, če bi se v delovni organizaciji začeli obnašati tako, kot da imamo opraviti z našo zasebno lastnino. Potem bi se začeli zelo varčno obnašati z dragimi surovinami, s stroji, z orodji, z vsemi sredstvi in rezultati bi bili preseñetljivi. Ugotovili bi, da smo z manj truda ob večji disciplini in odgovornosti dosegli boljše delovne rezultate. Mar to ni vabljivo? Povedati pa je treba, da se tako na srečo obnaša že večina Savčanov, vendar je nekaj nesavčanov, ki bi jih bilo treba prevzgojiti, če se ne bodo dali prevzgojiti, pa jim pokazati vrata, čeprav je pri nas socialistični sistem oziroma samoupravljanje, za katerega nekateri zmotno mislijo, da ščiti lenuhe. To ni res; imamo vso možnost, da pokažemo vrata vsem tistim, ki nam delajo škodo oziroma tistim, ki nam ne delajo škode, pa tudi koristni ne. Ti pa so na žalost prisotni v strokovnih službah in v neposredni proizvodnji. In končno, kdaj in kako bomo začeli to izvajati? Menim, da so

Blaž Studen

za nedisciplino in nedogovor-nost najprej krivi tisti, ki so za to plačani. To pa so vodstveni delavci, ki morajo najprej svojim zgledom pokazati okolici, kako je treba delati, nato pa tudi od podrejenih zahtevati disciplino in polno odgovornost in tiste, ki tega ne bodo izvajali, s prstom pokazati. Pri tej akciji morajo svojo odgovornost odigrati tudi družbeno politične organizacije, zlasti pa člani ZK, ki morajo biti vzor v okolju in, če to niso, so med nami tisti, ki bodo brez zadržkov to povedali.«

Tone Bajuk

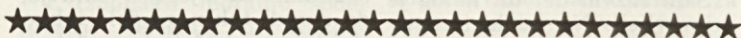

V razpravo se je vključil tudi **Tone Bajuk** ter opozoril, da bi v pripravah na volilno konferenco morali imeti kritično oceno, kako osnovne organizacije uveljavljajo novo vlogo po novi organiziranosti. Menil je, da so le-te v letu dni zaživele in se obrnile navznoter. Marsikaj je še nedorečnega. Tudi člani konference nismo vsega opravili. Večina osnovnih organizacij se je našla v novi vlogi. V nekaj manjših (4) so še težave, predvsem kadrovske narave.

Bolj organizirani bi morali biti kot delegati in v organih samoupravljanja. Občasno ocenjevanje članov ZK naj bi bila vzpodbuda za bolj zavzeto delovanje.»

Tematska konferenca kaže, da je vseh šestindvajset osnovnih organizacij ZK v Savi razpravljalo o uresničevanju lanske tematske konference o gospodarjenju in da so do problemov in nalog zavzeli svoja stališča. Osnovne organizacije so stališča in naloge izrazile v sklepih na svojih sestankih in z opredeljenimi razpravami na sami konferenci. Mnenja smo, da so take tematske konference primerna oblika dela in povezave osnovnih organizacij ZK iz proizvodnje, prodaje, vzdrževanja in strokovnih dejavnosti Save. Predvsem pa so potrebne na področju gospodarjenja, kjer se ugotavlja največja potreba po skupni in usklajeni akciji vseh komunistov Save. To nam dokazuje tudi vsebina in število razprav na semi konferenci. Razprave so bile iz šestnajstih od enaindvajsetih organizacijskih okoliš, oziroma v razpravo na konferenci se niso vključili le komunisti iz osnovnih organizacij ZK Umetno usnje, Vzdrževanja, Tehničnih in kemičnih izdelkov, Nabavnega sektorja in Izobraževalnega centra.

Vera Drašak

POPRAVEK

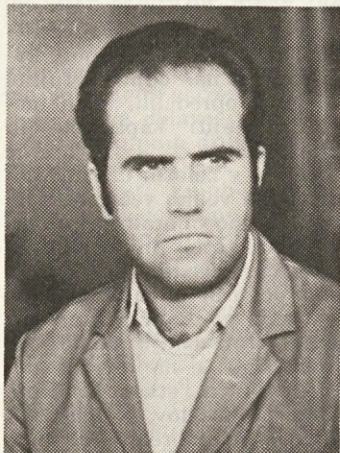
V članku Funkcionalne zvrsti slovenskega knjižnega jezika je zaradi pomote pri prepisu prišlo do nejasnosti.

Funkcionalne zvrsti slovenskega knjižnega jezika bi moral biti običajen naslov, saj je vsebina tega dela samo uvod (za lažje razumevanje) obširnejšemu sporočilu, ki bi moral imeti dovolj viden in pregleden naslov

STROKOVNI JEZIK IN

TERMINOLOGIJA NA SLOVENSKEM,

kar je članek tudi res sporočal.

Pavel Homar

vodne kapacitete z boljšim povezovanjem Sava-Commerce in Operativno pripravo proizvodnje ter nadalje z vodstvom proizvodnje. Sava Commerce dostikrat spreminja tedenske potrebe, tako da nastajajo v proizvodnji velike težave, poleg tega pa tedenski plani niso več usklajeni z mesečnimi plani. Zaradi tega prihaja večkrat do pomanjkanja določenih

MLADI V OSNOVNI ORGANIZACIJI ZSM – FINANČNO RAČUNOVODSKI SEKTOR IN SEKTOR ZA ORGANIZACIJO IN INFORMACIJSKE SISTEME

Osnovna organizacija ZSMS Finančno računovodski sektor in v službi informacijskih sistemov je začela s svojim delom spomladi leta 1978, torej po reorganizaciji savske mladine. V obeh službah je zaposleno približno dvesto delavcev, od tega štirideset mladih. Omenjena osnovna organizacija ima dva aktiva. V aktivu FRS je vključenih triindvajset mladih. Večina dela pri pripravi podatkov za računovodsko

ve. Malce sem sedaj zaskrbljena, saj mi mesto predsednice osnovne organizacije nalaga nove naloge in obveznosti. Mislim, da bomo naloge, zapisane v programu, zlahka izpeljali s pomočjo vseh mladincev in mladink v naši osnovni organizaciji. Naša osnovna organizacija pa se srečuje tudi s težavami, ki so izrazite za našo službo, v kateri so zaposlene večinoma samo ženske. Skoraj vse so že poročene in imajo družine, kar jim nalaga seveda tudi obveznosti. Ker pa so sestanki osnovne organizacije ZSMS vedno po štirinajsti uri, se le-teh ne morejo udeležiti. Zakaj? Najkasneje do petnajste ure mora mati po otroka v vrtec, skuhati kosilo, še in še drugih obveznosti se zvrsti od štirinajste pa do petnajste ure. Vse to preprečuje nemoteno sodelovanje v mladinski organizaciji. Tega se v osnovni organizaciji ZSMS dobro zavedamo in že iščemo ustrezno rešitev. Kljub tem težavam uspešno uresničujemo naloge zapisane v akcijskem programu. V akciji »Mladi delavec samoupravljalec« je mladinec iz naše osnovne organizacije v končni uvrstitvi zasedel tretje mesto. Z omenjeno akcijo nadaljujemo in vsak posameznik se trudi, da bi dosegel čimveč točk, seveda na podlagi njegovega dela in aktivnosti v osnovni organizaciji. V našem programu imamo med drugim zapisano tudi naslednje: »Vse novospregate delavce, ki se bodo zaposlili v obeh sektorjih, je potrebno seznaniti z delom mladinske organizacije in njihova dolžnost je, da se aktivno vključijo v samo osnovno organizacijo (v starosti od 14. do 27. leta).

Prav na tem področju nas čakajo težavne naloge. Upam, da bomo tudi te dobro izpeljali. Najbolj uspela akcija je bila na športnem področju. Ekipi mladincev FRS in SIS sta se pomerili v kegljanju. Prav tako so mladi iz naših služb uspešno zastopali našo delovno skupnost na »Športnem mesecu delavcev Save«.

Najinemu pogovoru se je pridružila tudi tovarišica Zalka Igunaščenko, sekretarka osnovne organizacije ZK v Finančno računovodskem sektorju.

Na vprašanje, kako ocenjuje delo mladih, je povedala: »Delo mladine se zaznava še posebno v manjših akcijah. Z mladimi se vedliko naredi, še posebno, če so oni pripravljeni poprijeti za vsako delo. Mladi so se pri nas še posebej izkazali pri pripravi volišč ob volitvah in referendumu. Bila so res lepo urejena. Pri nas je edina težava uskladitev dela po štirinajsti uri. O tem sta se že pogovarjali s tov. Martino. Marsikdo si predstavlja, da pri nas nimamo nobenih norm. Tudi mi smo vezani na roke, ob katerih moramo svoje dobljene rezultate posredovati v nadaljnjo obdelavo. Nihče ne pomisli, da je tudi pri nas veliko dela. Sodelovanje med osnovno organizacijo ZK, sindikatom in osnovno organizacijo ZSMS je na visoki ravni. Mladinskih problemov do sedaj še

nismo reševali, ker jih dosedaj ni bilo. Kolikor bi nastali, bi jih rešili po najboljši možni poti. Upam, da do posredovanja ne bo prišlo in da bo naše sodelovanje ostalo še vnaprej na tej ravni.«

Ob tej priložnosti lahko Martini zaželim veliko uspeha pri vodenju mladinske organizacije in da bomo lahko v eni od prihodnjih števil na našega glasila že lahko zapisali o uspešno izvedeni akciji v osnovni organizaciji FRS in SIS. Dosedanjemu predsedniku osnovne organizacije tovarišu Vratariču pa veliko uspeha na novem delovnem mestu in da bo tudi v osnovni organizaciji ZSMS Sava Commerce uspešno nadaljeval mladinsko delo.

V naslednji številki bomo predstavili osnovno organizacijo ZSMS Sava Commerce.

Franci Dolhar

Martina Debeljak

knjiženje ali pri pripravi podatkov za knjiženje v knjigovodstvu. Mladi, ki so vključeni v aktiv ZSMS SIS, teh je sedemnajst, pa večinoma delajo pri pripravi podatkov za računalniško obdelavo. To je groba predstavitev dejavnosti, s katero se ukvarjajo mladi v omenjenih službah.

Do nedavnega je omenjeno osnovno organizacijo vodil tovariš Jože Vratarič, ki pa je odšel na novo delovno mesto v delovno organizacijo Sava Commerce. Na zadnjem mladinskem sestanku so iz svoje sredine izvolili za novo predsednico osnovne organizacije tovarišico Martino Debeljak, ki delo v mladinski organizaciji dobro pozna. V teh vročih avgustovskih dneh, ko se vas je večina hladila kje ob Jadranski obali ali pa ste občudovali sončni vzhod nekje v planinah, je bila Martina v službi in hitela z delom, da bo lahko oddala še pred rokom. Za kratek razgovor se je le našel čas in tako je nastal ta kratek zapis.

Delo v mladinski organizaciji je zahtevno. Kdor se s tem še nikoli ni ukvarjal, tega ne

MLADINCI IZ OLDHAMA V SAVI

Vsako leto srečujemo v Kranju mladinske skupine iz La Ciotata v Franciji in Oldhama iz Anglije, veliko kranjskih mladincev pa je bilo v teh dveh mestih.

Letos je Kranj in kranjska mladina gostila obe skupini in v program angleške skupine je bil vnešen tudi obisk v naši organizaciji združenega dela.

V petek, 17. avgusta, smo jih peljali po sicer naši običajni poti po TOZD Tovarna avtopnevmatike in Umetno usnje. Njihovo zanimanje za posamezne proizvodne faze je bilo veliko, kakor tudi za pogoje dela, kajti nekateri so se prvič srečali z gumarsko industrijo. Ustavljali smo se skoraj pri vsakem delovnem mestu in vprašanja so preprosto deževala.

Po končanem ogledu proizvodnje smo nadaljevali razgovor in sejni sobi nove upravne zgradbe. K razgovoru smo povabili tudi vodjo oddelka za kadrovanje tovariša Copka in tovarišico Planinškovo, vodjo oddelka za socialno varstvo in družbeni standard, kajti ti dve področji sta mlade iz Anglije še posebej zanimali.

Mladince iz Oldhama je v imenu delovne organizacije Sava in konference ZSMS Sava pozdravila predsednica sveta ZSMS Sava, tovarišica Vida Lončar. Tovariš Copek jim je na kratko predstavil Savo s proizvodnega in organizacijskega vidika, nakar so mladi iz Anglije zopet postavljali vprašanja. Vprašanja so bila usmerjena predvsem glede organizacije proizvodnje, nabave surovin, dalje prodaje in nazadnje so spraševali tudi o delovnih pogojih in počutju delavcev ter kako skrbimo zanj. Na slednja vprašanja jim je odgovarjala tovarišica Planinškova. Zelo dober prevajalec je bil naš znanec tovariš Egidij Strupi iz SIP, tako da se je kljub angleškemu jeziku izmenjalo veliko mnenj in odgovorilo na mnogo tudi strokovno zastavljenih vprašanj.

Ob koncu njihovega obiska smo jim zaželeli srečno vrnitev v Oldham, kamor so odpotovali že prihodnji dan, in njihovi vodiči so zopet pogledali v program, kam in kako naprej.

Milan Čufer

NAŠ PORTRET

ANA OVSENIK

ob domači peči

V prijetnem sončnem jutru sem se odpravil na nenapovedani obisk k naši Ani.

Gumarji, ki prebivajo v samskem domu in pa tisti, ki so obiskovali Gumarsko šolo v času, ko je ta bila še v barakah na Stari cesti, se je dobro spominjajo. Posebno tisti, ki so s spanjem radi malo potegnili. Kolikokrat jih je zbudila, da so pravočasno odhiteli na prakso ali k pouku. In v vseh osemnajstih letih Ana ni nikoli zamudila in nikoli pozabila na »zaspance«. Potem pa je čistila, vse prostore, pri svojem delu je bila vestna in natančna, na njeno delo res ni bilo pripomb.

Gumarji pa smo jo imeli radi. Prav zato sem se odločil, da jo obiščem, sedaj, ko je v pokoju, ko ji zjutraj ni potrebno vstati tako zgodaj, ne glede na vreme, kot je to počela vsa dolga leta, ko je hodila na delo v Savo.

Prepričan sem bil, da jo bom zmotil pri zajtrku, ali kakšnem manjšem hišnem opravilu, pa sem se uštel. S sestro Nežo, s katero sami živita v spomeniško zaščiteni hiši v Naklem, sta spravljali butare za veliko kmečko peč, ki stoji v osrednjem hišnem prostoru. Malce začudena nad obiskom, vendar živahna in dobre volje, me je povabila v hišo. Takoj je razumela, da bi rad kar največ zvedel o njenem počutju in delu. Niti spraševati mi ni bilo potrebno veliko. Razgovorila se je, živahno se je spominjala vseh let, ki jih je preživela v Savi. V razgovor se je vključila tudi njena sestra Neža. Kar dopolnjevali sta se v pripovedi, kako so jima minevala leta, kako sta si vsa ta leta pomagali. Ob sobotah, ko je bilo največ dela, je Ani pomagala še Neža. Skupaj sta prišli na delo in temeljito pospravili vse prostore v našem Izobraževalnem centru. Taki sta tudi doma, vsa dela opravita skupaj. Dela pa je vedno dosti in ni jima dolgčas.

Sami v šali pravita, da ta še ni prišel na vrsto. Tudi danes še obe honorarno delata, še naprej čistita in ker Neža ni zmogla vsega sama, se ji je priključila še Ana in tako sta tudi med delom skupaj.

Doma pa Ani čas mineva v delu, na vrtu okoli hiše in pri šivanju. Ana je izučena šivilja in vse sešije sama, tako zase kot za sestro Nežo. Ponosno mi je pokazala svoje delo, obleko, ki je bila še v delu. Pokazala mi je tudi blago, ki ga ima pripravljeno za delo. Poslal ga ji je eden od bratov; tri ima, pa so vsi po svetu. Njo v svet ni vlekle, raje je ostala doma in ni ji žal. Rada ima svoj dom, svoj kraj, svoje delo. Rada je delala tudi v Savi, vseh ji je bilo vse, z vsemi ljudmi se je dobro razumela, zato jo iz Save spremljajo samo lepi spomini.

Že prej sem omenil, da je Anina hiša zaščitená, da nad usodo te hiše bedi spomeniško varstvo, to pa predvsem zato, ker je častitljivo stara, zgrajena je v letu 1750 v značilnem slogu za tisto obdobje, vendar je njena notranjost prijetno domača. Vidi se, da v tej hiši domujeta pridni ženski. Vse je čisto, prijetno. Televizije pri hiši ni, ker jo Ana in Neža ne marata, zato pa imata radio, ki ga poslušata, kadar je na programu kakšna prijetna domača viža.

In prav za radijski program pravita, da bi moralo biti na programu dosti več domačih melodij. Včasih pa tudi kaj prebetera, naše glasilo vedno rada vzame v roke tako Ana kot Neža.

Bere tisto, kar se ji zdi že po naslovu zanimivo. Tudi to ji ni ušlo, da veliko gradimo in da znatna sredstva vlagamo za investicije.

Ana mi je pokazala tudi svoj vrt, malo trave, jablana, hruška za hišo pa še malo vrtička s povrtnino, tako da je pri roki in pa precej cvetlic. Ana sama pravi, da je sedaj kar preveč miru, zato brez dela ne more, nekaj mora početi. To jo ohranja pri zdravju, zdravlje pa ji veliko pomeni. Zato ni našla pravih besed, kako bi se zahvalila za omogočeno štirinajstdnevno bivanje v Atomskih toplicah, kjer se je še posebno dobro počutila. Upa, da ji bo takšno okrevanje še omogočeno, čeprav je upokojena.

Ko sem odhajal, me je Ana pospremila do vrat, na vrtu smo naredili še nekaj posnetkov in se poslovili.

Ana mi je ob slovesu naročila, da v Savi pozdravim vse, da jim zaželim še mnogo delovnih uspehov in zdravlja in naj se še kdaj oglasim.

L. M.

Ana pred svojo hišo

FILATELIJA IN TITO V SVETU

Mnoge pošte držav, katere je obiskal maršal Tito, so v počastitev obiska izdale posebne priložnostne kuverte. Na njih je navadno vtisnjen lik maršala Tita ali pa njegovo ime. Nekatere pošte držav so uporabljale tudi posebne priložnostne žige.

Posebna kverta je bila izdana ob priliki predsednikovega obiska in govora na sedežu Združenih narodov 22. septembra 1960. Ob obisku maršala Tita v Vatikanu 29. marca 1971 je izšla posebna kverta, kjer je prikazano rokovanje Tita s papežem Pavlom VI. Zvezna Republika Nemčija je 24. junija 1974 izdala posebno kverto v času obiska našega predsednika. Posebne kuverte so izdale še Mehika in Brazilija.

Mnoge pošte držav, ki jih je obiskal maršal Tito, so v času njegovega obiska uporabljale posebne priložnostne žige z datumom obiska. Tak žig so imele pošte na Češkem, Madžarskem in Indiji.

Nekatere države kot na primer: Brazilija, Mehika in Severna Koreja pa so v času obiska našega predsednika izdale tudi posebne znamke z njegovim likom. Na znamki Severne Koreje sta prikazana oba predsednika držav skupaj, kako se rokujeta.

Iz tega kratkega pregleda je videti velika priljubljenost maršala Tita v svetu. Za filatelista je to zelo zanimivo, pestro in široko področje, kjer lahko odkrije vedno kaj novega in posebnega.

Andrej Celestina

Sava

MOJIH PETNAJST LET UREDNIKOVANJA

Kranj

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Petnajst let uredniškega dela je za mano in v začetku avgusta sem prevzel v Savi Commerce nove naloge. O tem delu, o teh petnajstih letih bi se dalo veliko pisati; z različnih gledišč. Lahko bi bil obračun, lahko zgolj poročilo, lahko naštevanje (ne)uspehov...

Za debelo knjigo besedil sem napisal v letih, ko sem bil urednik in zdi se mi, da sem bil malokdaj v tolikšni zadregi s pisanjem kot sedaj. Predvsem ne želim pisati o sebi — pa vendar ne morem mimo tega. Namreč, pogled nazaj človeku navadno kaže samo eno od dveh skrajnosti — ali izrazito lepo, kjer prijetni vtisi preplavljajo tiste manj prijetne, ali pa obratno, ko človeka ob pogledu nazaj malce stisne, misel pa je prežeta z grenkobo.

Jasno, niti eno, niti drugo ni dobro, ker nobena stvar — tudi delo in življenje — ni samo črno ali samo belo. Če naj bo to iztočnica temu zapisu, in to bi bilo še najbolj pošteno, bom verjetno ubral srednjo pot.

Nedvomno je novinarski poklic eden najbolj zanimivih, novinarstvo v organizaciji združenega dela pa še posebej. Razlika med novinarjem pri dnevnem časopisu, radiu ali TV in novinarjem v organizaciji združenega dela je namreč v tem, da slednji bolj »čuti« kvaliteto svojega dela, se stalno, dobesedno vsak dan

srečuje s svojimi bralci. Z njimi živi, čuti utrip dela, razpoloženja...

Prav to pa seveda — po mojem mnenju — zahteva tudi večjo odgovornost, pozorno spremljanje dogajanj v kolektivu in kar najboljše povezanost z delavci v TOZD, sektorjih, v samoupravnih organih in družbenopolitičnimi organizacijami.

Medtem ko je novinar »zunaj« manj odvisen od »klime«, v kateri dela, pa je v organizaciji združenega dela izredno pomemben celovit odnos do informiranja. Najprej mislim na to, da kolektiv zahteva ustrezno informiranje, nato, da so materialne in druge možnosti zahteve uresničiti pa do tega, da je novinarju — uredniku omogočeno delati (da dobiva vse materiale, vabila, poročila idr.). Še posebej važno pa je, da so delavci pripravljeni pri informiranju sodelovati.

In rad bi tale zapis namenil vsem vam, ki ste mi v teh petnajstih letih stali ob strani, ki ste na tak ali drugačen način prispevali, da je informiranje v Savi na taki ravni kot je in da smo s skupnimi prizadevanji od številke do številke obveščali, vzgajali in mobilizirali kolektiv.

V dinamičnem razvoju, kakršnega Sava doživlja zadnjih dvajset let, je ustrezno informiranje eden od pogojev za uresničeva-

Jože Štular

nje hotenj, načrtov in zdravih ambicij delovnih ljudi.

Ne tajim in se ne sramujem priznati, da je bilo tudi nekaj napak. A delali smo veliko in to se hitro zgodi. Upam le, da nisem nikoli nikogar po krivici prizadel.

A bilo je tudi vihravo. Bilo je tudi izkrivljanj posameznih člankov, nemalo krat so bile dobesedno blazne zahteve, skrivanja za parolami, nedoslednosti... Bilo pa je tudi prijetno slišati pohvale na račun informiranja, dobro oceno mnogih delavcev o posameznih prispevkih — skratka, reči moram, da smo v uredništvu vsako številko lahko ocenili — na osnovi mnenj sodelavcev, prijateljev in znancev.

Informiranje v Savi je takšno, kakršno smo naredili in kakršnega zaslužno.

Za menoj prevzema delo urednika delavka, ki sicer ni zrasla v našem kolektivu pa je že v času uvajanja pokazala veliko smisla in sposobnosti za to delo. Zato želim, da bi tudi njej pomagali, da bi pri informiranju sodelovalo še več Savčanov in da bi se informiranje v Savi razvijalo skladno z razvojem kolektiva.

Jošt

NA DOBRIH TEMELJIH

Ni lahko pisati o sebi, še težje pa se je predstaviti tako velikemu kolektivu. Pa vseeno dovolite, da poskusim.

Te dni prevzemam delovne naloge in opravila glavnega in odgovornega urednika Save. Skupaj s sodelavci bom torej nadaljevala skorajda dvajsetletno delo, ki je bilo opravljeno v Savi na področju obveščanja. In opravljeno je bilo veliko dela. Lepo in odgovorno je delati na tako dobrih temeljih. Odgovorno še zlasti za začetnika, kakršna sem jaz.

Ni še dolgo tega, ko sem zapustila šolske klopi, kjer sem spoznavala predvsem teoretična dognanja na področju obveščanja. Deloma naključje in deloma želja po preverjanju teh dognanj v delovni organizaciji so me pripeljali v Savo.

Začetek je bil zares težak. Saj poleg tega, da je Sava med največjimi delovnimi organizacijami v Kranju in da stoji na Laborah, nisem o njej vedela skoraj ničesar. Pa so mi sodelavci v oddelku, pa tudi drugi Savčani, s katerimi sem se srečevala, pomagali prebrskati začetne težave in mi pomagali spoznati delovno organizacijo in kolektiv.

In kako si zamišljam svoje delo? Dvajsetletno delo na področju obveščanja je rodilo velike uspehe. Prizadevala si

bom, da bomo tudi vnaprej utirali pot k še boljšemu obveščanju. Tu bo potrebno sodelovanje in pomoč vseh Savčanov. Želim, da bi glasilo v še večji meri oblikovali skupaj, prav vsi, kajti le tako bo to zares naše glasilo. Oglasite se torej z vašimi mnenji, pripombami, idejami, željami, pa tudi zapisi in prispevki iz delovnega okolja, zlasti o tistih drobnih pa tako pomembnih utrinjih, ki bi sicer ostali nezabeleženi. Glasilo je namreč živo bitje in le s sodelovanjem nas vseh bo lahko dihlo s polnimi pljuči in bo utrip celega kolektiva.

Vera Drašak

Vera Drašak

VZDRŽEVALCI

MED KOLEKTIVNIM DOPUSTOM

MAJHEN ZAPIS O VELIKEM DELU

Navada je že, da v dneh, ko večina Savčanov (v glavnem) brezskrbno uživa svojih dvajset dni kolektivnega dopusta — pripravimo krajši ali daljši zapis o naših sodelavcih — vzdrževalcih. Teh dvajset julijsko-avgustovskih dni je na njihovih ramenih velikansko in odgovorno delo. Čeprav se skupaj z nami trudijo skozi vse leto, pa od njih pričakujemo in zahtevamo, da (predvsem) proizvodnji zagotove do prihodnjega poletja, enakomeren in nemoten tek. Kajti poleg zagotovljenih surovin je to osnovni pogoj za naše delo, za dohodek...

Z magnetofonom sem se dva dni potikal po enotah, pogovarjal sem se s številnimi delavci, z znanci in prijatelji. Na trak sem posnel nekaj pogovorov, ne posebej izbranih — pa vendar takih, ki bodo za bralca najbolj zanimivi.

Ko boste tole brali, se bodo vzdrževalci že oddahnili — in morda marsikdo tudi od vas. Stroji bodo pripravljeni, da služijo svojemu namenu.

Če se bodo komu izmed vas zdele besede: naponi, prizadevanja ali velikansko delo prehude — bi ga rad povabil, da si to delo ob priložnosti malo pobliže ogleda. Sicer pa niti v enem pogovoru nisem zaslutil samopomilovanja. Obveznosti so prevzeli kot moške.

PAVLE VOVK

Kaj je tvoja skupina te dni delala v TAP?

Letos največji mikser obračuje že peto leto, zato je bil potreben reden remont.

Kaj pa ste morali narediti pri tem rednem remontu?

Zamenjali smo vse ležaje, rotorje, zapirala, tesnila in drugo.

Tale najin pogovor snemava na trak 31. julija, in kot sem slišal prej v pogovorih, ste z delom v glavnem končali?

Vse te dni delamo po dvanajst ur na dan. Res je, da smo z največjimi deli že pri koncu — vendar pa moramo vse stroje — kjer smo kaj popravljali — še preizkusiti. Namreč, podreti, zamenjati in spet sestaviti ta velik stroj nikakor ni enostavno in le ko obratuje, se pokaže, če je vse v redu.

Koliko pa vas dela v skupini?

Devet nas je. Zaradi obsežnega, odgovornega in tudi nevarnega dela je letos ta skupina nekoliko večja. Ne pretiravam, če rečem, da je delo zelo naporno in majhna skupina ga ne bi zmogla. Fantje so zelo delavni, prizadevni in disciplinirani.

Ko sva se lani ob takile priložnosti pogovarjala, sem zapisal nekaj pripomb na račun priprave tega dela.

Kako je bilo letos?

Dobro! Lahko rečem, da doslej še nikoli ni bilo delo tako dobro pripravljeno. Tudi stroji

Pavel Vovk

in oddelki so bili očiščeni, kot je treba.

Kako pa je bilo z rezervnimi deli?

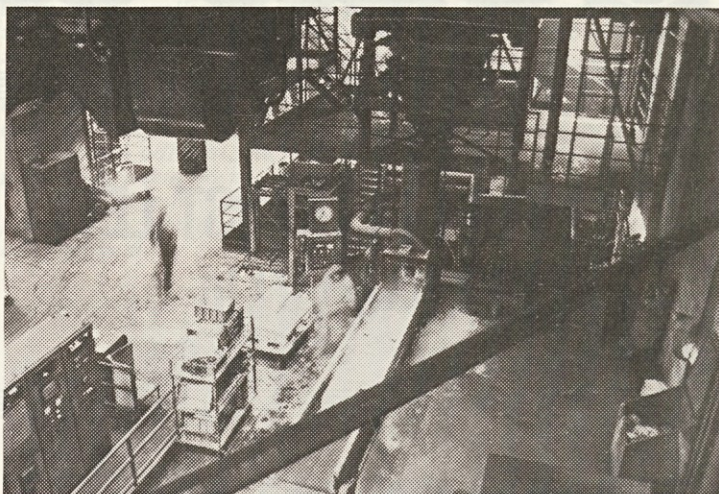
Saj prav na to sem mislil prejle: vse je bilo planirano: kaj je treba popraviti, zamenjati in za vse so bili pripravljeni tudi rezervni deli.

Koliko časa pa si se ti s svojo skupino pripravljala na to delo?

Mi se pravzaprav nismo dosti pripravljali. Stroje v TAP poznam. Nekaj dni pred začetkom del smo dobili programe in ko so se stroji ustavili, smo začeli. Gotovo pa so na teh programih delali v pripravah vzdrževanja, v nabavi rezervnih delov in drugod.

Ste imeli kakšne posebne težave pri delu?

Posebnih težav ni bilo. Reči pa moram, da se lahko veliko

in lažje naredi, če so ljudje pripravljeni pomagati, če si zaupajo in če so iznajdljivi.

Si bil že na dopustu?

Ne še. Po kolektivnem dopustu bomo šli tudi mi — seveda, če bo vse v redu, če ne bo kaj vmes. Sicer računamo, da je delo dobro opravljeno — a lahko se zgodi kaj nepredvidenega. Možna je tudi na primer napaka v materialu.

Ali to pomeni, da boš s svojo skupino prisoten, ko bodo stroje pognali v redno proizvodnjo?

Da. Sicer ne vsa skupina, jaz pa bom vsekakor. Gre namreč za to, da je treba podpisati garancijo med Vzdrževanjem in TAP, da je delo kvalitetno opravljeno. Šele ko je obojestransko ugotovljeno in podpisano, da je vse v redu — je naše delo opravljeno. Tak način dela je že kar uveljavljen in tako je tudi prav.

Se ti zdi, da je te dni, ko je večina Savčanov na dopustu, vzdušje v podjetju dobro?

Mislim, da je v redu. Vsaj jaz ne občutim takega nezadovoljstva ali pomanjkanja.

Imaš ti še kakšno misel, bi rad kaj povedal, pa te jaz nisem vprašal?

Ne, nič takega nimam. Želim le, da bi vse v redu steklo. Sicer sem pa v to kar prepričan.

FRANC REKAR

France, ti vodiš skupino, ki te dni dela v Umetnem usnju. Prosim te, če poveš, kaj delate?

Tule smo predstavili skoraj celo linijo za izdelavo umetnega usnja. Zaradi izpopolnitve tehnologije bodo vmes postavljene dodatne naprave, zato smo posamezne dele med seboj razmaknili.

Ali to pomeni opraviti tako obsežna dela, kot da bi linijo montirali na novo?

Ja, marsikaj je še težje.

Koliko pa vas je v skupini?

Naša skupina je malo ojačana, tako da nas je šest. Fantje so pridni, čeprav delamo vsak dan po dvanajst, trinajst ur.

Franc Rekar

Pa boste do dogovorjenega roka končali?

Mi bomo vsekakor — vendar pa imajo druge skupine še veliko dela.

Pa boš pri zagonu prisoten?

Vsekakor!

Si bil že na dopustu?

En teden sem bil že, ostalo pa potem, ko bo to delo za nami.

Je res, da je tale mesec za vzdrževalce najtežji?

Ja, v glavnem je res najtežji. Naloga, ki jih imamo, moramo tudi v roku opraviti, četudi lahko pride do nepredvidenih težav.

Ste imeli kakšne posebne težave?

Ne, letos pa sploh ne. Predvsem zato, ker delamo sami, brez delavcev iz drugih podjetij (kot na primer lani, ko nismo dobili pravočasno vsega materiala ali delov).

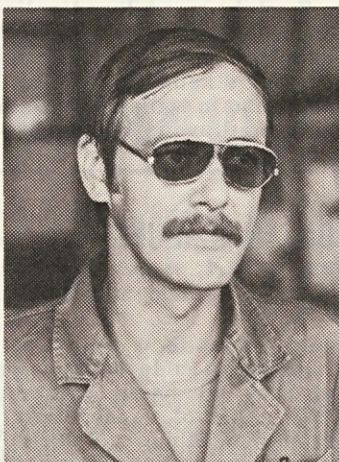
Morda bi bilo vredno opisati tale primer: naša naloga je bila predstaviti stroj – peč (ki je dolga kakih 8 m) za 140 cm. Rečeno nam je bilo, naj peč podremo in prestavimo. Ker pa stroj dobro poznam, natančno vem, kako je na tla pritrjen in sestavljen – smo ga premaknili po mojem predlogu, ne da bi ga razdiral. S tem smo pridobili zagotovo več kot teden dni časa. Če ne bi naredili tako, bi nas precej »basalo«. Se posebej bi bilo težko stroj spet sestaviti.

TONE VOLČIČ

Tone, ti si planer v SOSD. Rad bi, če daš vsaj približno oceno, kolikšen je bil letos (planiran) obseg del vzdrževalcev med kolektivnim dopustom?

Če gledamo na število potrebnih delovnih ur, je tega dela vsekakor več kot lani ali prejšnja leta. Lahko pa rečem, da sta dve največji nalogi vsekakor remont mikserja MZ in pa prestavitve linije za izdelavo umetnega usnja. Dodatno je bilo treba prestaviti še žična jedra iz Velopnevmatike v obrat V. Poleg tega smo opravili remont dvovaljčnika, predelana je naprava za vodenje korda v TAP idr.

Precej je bilo opravljenih tudi preventivnih pregledov strojev in naprav v laboratorijih.

Tone Volčič

Pred najinim pogovorom sem bil z magnetofonom že v proizvodnji, kjer sem se pogovarjal s skupinovodji. Vsi so pohvalili, da je njihovo delo letos dobro planirano in tudi organizirano.

Kakšna je kvalitetna razlika, se je torej zgodila pri vas?

Mi smo se na delo med kolektivnim dopustom pričeli pripravljati že na začetku leta. Treba je bilo zagotoviti ves potreben material, zagotoviti delo zunanjih izvajalcev (odranje, beljenje idr.). Žal je bil problem transport znotraj enot. Z vzdrževalci smo se nekajkrat vsedli skupaj – ko so bili plani del že grobo izdelani. Ocenili smo potrebno število ur za vsa dela, kombinirali smo delovanje skupin – z ozirom na to, katera skupina in skupinovodje so specializirani za posamezno proizvodnjo.

Prejle si omenil tuja podjetja. Zdi se mi, da jih letos ni veliko v Savi?

Res jih ni veliko, a tista, ki so, imajo dovolj obsežna dela. Na primer v tehnični hali je treba zamenjati v celoti razsvetljavo – glavno delo opravlja Elektrotehnično podjetje, odre ima na skrbi Servisno podjetje, v TAP menjajo žarnice in svetilke itd. Potem so tu še delavci dimnikarskega podjetja, servisnih podjetij idr.

Kakšen pa je v teh dneh urnik dela pri vas, v pripravi?

Mi smo se z vzdrževanjem dogovorili za dežurstvo. Vsak dan je eden od nas dežurni do 18. ure. Dežurni skrbi za koordinacijo dela, za pomoč, če jo potrebujejo skupine itd.

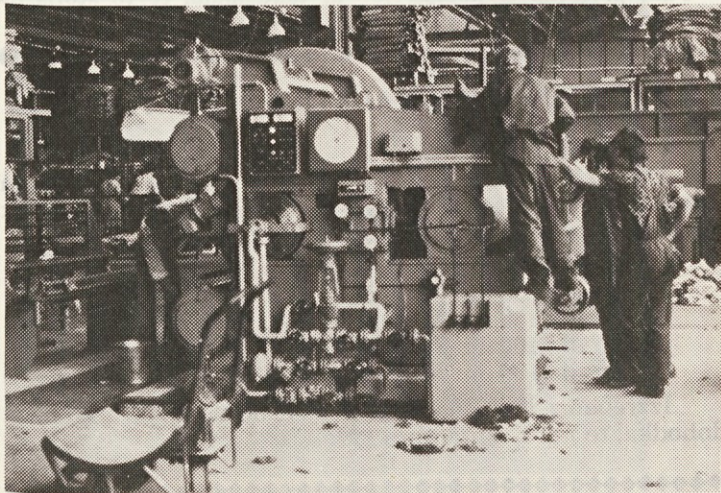
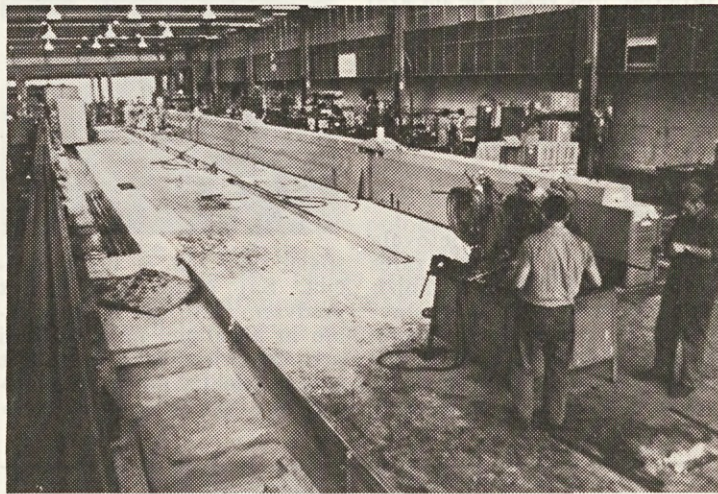
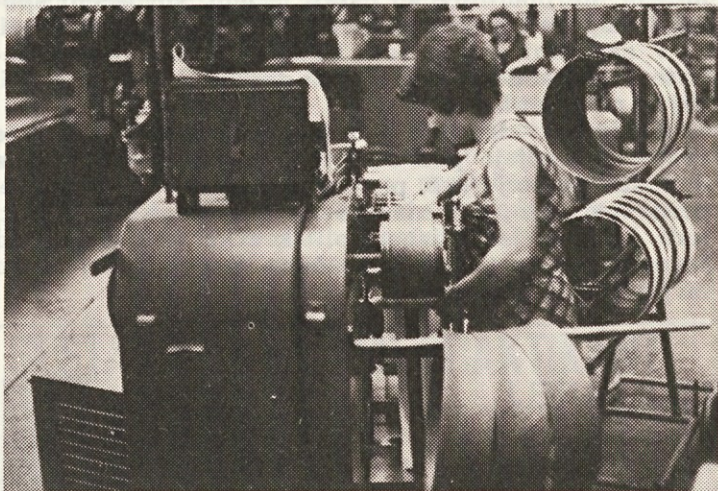
Ali sva pri naštevanju del kaj spustila?

Vsekakor je treba omeniti montažo UHF linije v tehnični hali. To delo je dosti obsežno in odgovorno. Na teh linijah bodo izdelovali profile in izolacijske cevi. Pri teh delih je žal

Rad bi izrazil tole željo: Vzdrževalci bi lahko veliko stvari, ki so jih TOZD in sektorji planirali za tale čas — naredili sproti, med letom, da ne bi bilo toliko dela prav v teh dvajsetih dneh.

Ali je bilo naročenih veliko takih del?

Kar precej, čeprav smo jih pri planiranju izločili nekaj že pred kolektivnim dopustom. Do maja smo imeli v pripravi izbrane v glavnem vse želje in naročila. Več kot očitno je bilo, da vsega ne bomo zmogli med kolektivnim dopustom.

prišlo do napake, zato smo z deli nekoliko v zaostanku.

Kakšna pa je tvoja ocena delavnosti in resnosti pri delu?

Mislim, da sta resnost in prizadevnost prva pogoja, da bo delo v celoti in kvalitetno opravljeno. In tudi bo! Pohvaliti je treba vse skupinovodje, ki se res angažirajo in dobro vodijo svoje skupine. Treba je vedeti, da ljudje delajo po dvanajst ur ali še več, da ni prostih sobot in nedelj.

Česa te nisem vprašal –
pa bi morala povedati bral-
cem?

zato smo začeli vključevati naloge v proste sobote in nedelje.

Če konkretizirava, kakšna naročila na primer naj TOZD ne bi planirali za tale čas?

Na primer zatesnitev oken, čiščenje ventilacije in podobno. Zelo veliko takih in podobnih del se da opraviti med rednim delovnim časom ali pa ob sobotah, ko proizvodnja ne dela.

Pravim, da je to le kratek zapis. A mislim celo, da dosti pove.

Jošt

POPOČITNIŠKO KRAMLJANJE

Počitnice so za nami, kar prehitro so minile, vsaj za nekatere. Preživeli smo jih zelo različno, vendar so prav vsem, vsaj upam tako, koristile. Spočili smo se, pozabili na vsakdanje tegobe in opravila, se predajali sončnim žarkom, lenarili, nekateri pa so prosti čas izkoristili tudi za aktivno rekreacijo.

Lepo in prav, vsi smo zopet na svojih delovnih mestih, na počitnice so ostali le lepi, sproščeni spomini, zagoreli obrazi in predvsem obnovljene moči.

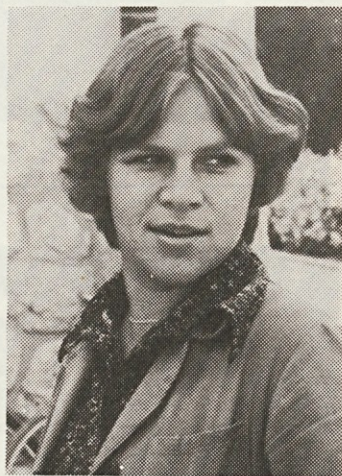
V skromni anketi sem hotel zvedeti kako so nekateri naši sodelavci preživeli dopust, kje vse so bili, kaj so počeli itd.

Zanimivo, da sem naletel na sodelavce, ki že vrsto let letujejo pod šotori, in da jim je ta oblika dopusta najbolj všeč, pa ne zato, ker je cenejša, ne, predvsem zato, ker niso vezani na nikakršni urnik, tudi kraj si lažje izberejo, skratka počitnice pod šotorom so dosti bolj sproščene. Sogovorniki pa so mi povedali naslednje:

LIDIJA BAJŽELJ

»Dopust sem preživela v Poreču. Deset dni, kolikor sem jih preživela v prijetnem kampu, je kar prehitro minilo. Letovati pod šotorom se mi zdi prijetno, nisi vezan ne na kraj pa tudi na vse tiste urnike, ki so običajni v hotelih in počitniških domovih. Tudi vreme nam je bilo naklonjeno, tako da je bilo vse še bolj prijetno. Le s preskrbo je bilo malo težav, povsod vrste in veliko stvari se ni dalo kupiti, ker je preprosto zmanjkalo.

Če bom v bodoče še letovala pod šotorom, si bom prav zares zaradi slabe preskrbe organizirala prehrano v kakšni restavraciji ali počitniškem domu. Na tem dopustu pa sem predvsem uživala v sproščenosti, veliko plavala, še več pa sem

spala, tako sem se dobro spočila. Saj gremo na dopust predvsem zato, da se spočijemo in pozabimo na vsakdanji utrip življenja, tako doma kot tudi pri delu v delovni organizaciji.«

FRANCI ŠUŠTAR

»S celo družino smo se letos že četrtrič, z malo večjim presledkom, odpravili na dopust v Poveljano na otoku Pagu. V divjem kampu smo deset dni preživeli pod šotorom. Že prvi večer nas je presenetil dež in že smo se bali, da bo ves dopust pokvarjen, pa je naslednji dan zapihal veter, ki je pregnal deževne oblake, nam pa povzročil ne malo skrbi, saj smo morali še ponoči dežurati, da ne bi komu odneslo šotora. No, ostalih osem ni pa je bilo lepo, tako da smo se naučili sonca in vode.

Z oskrbo smo bili zadovoljni, domačini so poskrbeli za prijetno presenečenje, dnevno so nas kar v kampu oskrbovali s povrtnino in sadjem. S cenami niso pretiravali. Res, bilo je

prijetno in še bomo odšli na tak dopust. V Poveljano se bomo še vrnili, to smo obljubili tudi domačinom, ki so prijetni, prijazni in še čisto nič turistično, pokvarjeni.«

DUŠAN ŽIŽMUND

»Petnajst čudovitih dni sem preživel ob našem Jadranu, bolj natančno, v Medulinu v prijetnem kampu v šotoru. V bližini kampa je bila prijetna plaža, tudi trgovina je bila dobro založena, tako da s prehrano nismo imeli nikakršnih težav. Kuhali smo si sami, res, da je to vzelo nekaj prostega časa tako ženi kot meni, toda kosilo je bilo vedno ob času, ki smo si ga sami določili.

Letovanje pod šotorom se mi zdi prijetnejše kot letovanje v prikolicah, ki sem jo tudi že preizkusil, čeprav je v prikolicah udobnejše predvsem ob slabem vremenu.

V Medulinu mi je bilo res všeč, le za zabavo smo morali poskrbeti sami. Še sreča, da je

bilo prav v Medulinu veliko Savčanov, ki smo se radi srečali in kakšen večer prebili skupaj.

Dopust pa mi je nudil predvsem počitek, najbrž tudi zato, ker v Medulinu ni velikih možnosti za rekreacijo.«

NEJC KALAN

»Prvič sem letos letoval v prikolicah in moram reči, da predstavlja takšno letovanje svojevrsten užitek. Naša prikolica številka 8, ki je nameščena v čudovitem kampu Zelena Laguna pri Poreču, nam je nudila dobro zavetje vse dni dopusta. To, da je bila prikolica v čudoviti hrastovi senci, pa je vso stvar še izboljšalo. Do morja smo imeli dobrih 200 m poti, nad plažo nisem imel nikakršnih pripomb, za rekreacijo pa je v tem kampu še posebej poskrbljeno. V enem dnevu lahko preizkusiš vse svoje zmogljivosti v raznih športih, od tenisa, namiznega tenisa, odbojke, do vožnje s čolnom in kolesom.

Tudi preskrba v kampu je odlična, le s sanitarijami

nisem bil zadovoljen. Veliko prostega časa sem porabil tudi za aktivno rekreacijo s kolesom. S kolegom Marnom sva prevozila okoli 200 km, kar niti ni tako malo, če to storiš na dopustu.

L. M.

IZID ŽREBANJA NAGRADNE SKANDINAVSKE KRIŽANKE

Dne 21. avgusta 1979 je komisija v sestavi: Nada Jeretina, Olga Cegnar, Lidija Bajželj in Marta Vrečak izžrebala naslednje pravilno rešene križanke:

1. nagrada 300 din Svetlana Košič
2. nagrada 200 din Mimi Rozman
3. nagrada 150 din Nadja Markun
4. nagrada 100 din Zofija Grozl
5. nagrada 100 din Anica Ravnik

Izžrebanci bodo nagrade prejeli ob izplačilu osebnega dohodka, to je 15. septembra 1979.

OB 100 LETNICI GASILSTVA V KRANJU

V 12. številki »Save« sem na kratko opisal, da bomo letos proslavili 100 let gasilstva v mestu Kranju. Če pogledamo v zgodovino, bomo ugotovili, da je Kranj prvič omenjen pred 919 leti, pred 100 leti pa je bila v Kranju ustanovljena Požarna bramba.

Kranjski gasilci so imeli tudi svojo godbo, njen predsednik pa je bil znani kranjski dentist Franc Holchaker, ki je godbo tudi finančno najbolj podpiral, saj je bil navdušen gasilec. Godba pa se je opomogla z vsakoletno tombolo, ki so jo gasilci prirejali na glavnem trgu, danes Titov trg. Čisti dobiček pa je šel za potrebe gasilske godbe na pihala. Gasilska godba iz Kranja je igrala na gasilskih, sokolskih in narodnih prireditvah, na večernih koncertih so bile svetilke na visokih držalnih, ki so osvetljevale note. Zanimanje pa je vzbujal tudi majhen konjiček, ki je vozil boben. Častno delo, nošenje godbene palice pred godbo, je vrsto let opravljal korenjaški možak z junaškimi brki Alojz Zakrajšek. Predsednik Holchaker je požrtvovalno skrbel za popravilo instrumentov, uredil pa je vse potrebno, da so bili godbeniki in ostali gasilci socialno zavarovani.

Po drugi svetovni vojni so bile 15. avgusta 1945 izvedene prve volitve v mestni ljudski odbor. S tem smo dobili nove politične upravne organe. Zato se letos spominjamo tudi 34-letnice osvoboditve, kot enega najsvetlejših trenutkov v zgodovini našega naroda.

Sledile so revolucionarne spremembe družbene in gospodarske ureditve. Delavske množice so prevzele v

roke oblast in upravljanje proizvodnje. Ustanovili so se Delavski sveti kot najpomembnejši organi delavskega razreda v novi dobi.

V novih okoliščinah je Kranj v tem času dobival vsako leto novo podobo, v teh letih se je več kot 15-krat povečala moč industrije v vseh gospodarskih panogah. Iz leta v leto se večja mesto Kranj, rastejo novi objekti, šole, stanovanja itd.

Gasilska organizacije v občini Kranj lahko nedvomno ob svojem prazniku, ob 100-letnici ustanovitve gasilstva v mestu Kranju, s ponosom razgrne pred kranjske občane uspehe svojega humanega dela. S prostovoljnim delom je v teh 100 letih od ustanovitve pa do danes izoblikovala v nepogrešljivi sestavni del vsega našega javnega življenja.

Lahko bi našteval stvari, ki so pomembne v delu gasilske organizacije, ki povečujejo pomembnost jubileja, ki ga proslavljamo letos. Gasilci bodo tudi v prihodnje pomembni, ne le za gašenje požarov, temveč tudi na drugih področjih.

Nenehno se bodo razvijali in izpopolnjevali, kakor bosta terjala razvoj in čas. Ob pomembnem jubileju gasilstva v mestu Kranju, naj bodo naše čestitke združene z dobro željo za nadaljnje uspešno delovanje gasilske organizacije, nuditi bližnjemu nesebično pomoč in se nenehno usposabljanje za humano in odgovorno nalogo. To je geslo, ki v teh sto letih ni prav nič zbledelo.

Ivan Petrič

SESTANEK Z NAŠIMI PRAKTIKANTI

Zadnje dni junija smo v naši delovni organizaciji srečevali več mladih kot običajno. To so bili naši štipendisti, ki so opravljali obvezno študijsko prakso. Devetdeset jih je vseh skupaj, prakso pa so opravljali na različnih delovnih mestih. V teh dneh so se spoznavali z delovno organizacijo, bodočimi sodelavci in preverjali teoretično znanje v praksi.

Z namenom, da bi se naši bodoči strokovnjaki lažje vključili v delovno organizacijo in kolektiv, je sekretariat ZSMS Sava in Izobraževalni center ob koncu počitniške prakse pripravil razgovor s štipendisti. Sestanka so se poleg predstavnikov mladinske organizacije in Izobraževalnega centra udeležili tudi direktor delovne organizacije, predsednik sindikalne organizacije, predstavniki ZK. Mlade so seznanili z delom v delovni organizaciji, samoupravljanjem in družbenopolitično aktivnostjo delavcev Save. Beseda je tekla tudi o položaju delovne organizacije in gumarske industrije v Jugoslaviji ter o kadrovskih potrebah. Še posebej pa so mlade štipendiste seznanili z vlogo in organiziranostjo ZSMS Sava. Ta vključuje tudi klub štipendistov prav z namenom, da bi se bodoči sodelavci že v času šolanja vključili v kolektiv. Žal le-ta ne deluje dobro. Zato so se pogovorili o težavah ter o načinih, da bi v prihodnje delo kluba resnično zaživelo.

Vera Drašak

MEDNARODNA PATENTNA KLASIFIKACIJA – NAROČANJE PATENTNIH SPISOV

Naša delovna organizacija že dve leti uspešno sodeluje s Centrom za gospodarsko svetovanje (CGS) v Ljubljani. Sodelovanje poteka preko Razvojno tehnološkega inštituta, Oddelka za industrijsko lastnino, standardizacijo in tehnološko dokumentacijo (OILSTD). Leta 1978 smo prvič sklenili pogodbo, v kateri je določeno, da nam CGS tekoče (mesečno) dostavlja patentne informacije za tista področja naše dejavnosti, ki smo jih s skupno pomočjo določili. Za izbrana področja zasledujejo in posredujejo sodelavci centra informacije o najnovejših tehničnih rešitvah, ki so patentirane v naslednjih državah: Združenih državah Amerike, Veliki Britaniji, Franciji, ZR Nemčiji, Japonski, Sovjetski zvezi in Jugoslaviji. Na podlagi patentne informacije lahko naročimo patentni spis, ki nas zanima.

Pri navedenem sodelovanju upoštevamo terminologijo, ki se uporablja v mednarodni patentni klasifikaciji (MPK) in s katero se označujejo različne širine posameznega področja tehnike.

Za lažje razumevanje primer:

Termin	Oznaka MPK	Naziv
sekcija	F	Strojništvo ...
podsekcija	—	Pogonski stroji, motorji ...
razred	F 16	Strojni elementi in sklopi ...
podrazred	F 16 G	Jermeni in kabli za prenos gibanja
grupa	F 16 G 1/00	pogonski jermeni
podgrupa	F 16 G 1/06	gumeni pogonski jermeni

Zvezni zavod za patente v Beogradu nam je na našo željo posredoval šest zvezkov MPK t. j. šest sekcij, in sicer: sekcija A (Vsakdanje življenjske potrebe), C (Kemija in metalurgija), D (Tekstil in papir), E (Gradbeništvo, rudarstvo), F (Strojništvo, Osvetlitev, Gretje, Oborožitev in Miniranje) in H (Elektrotehnika). Dva zvezka še prevajajo in ju bomo dobili kasneje, to sta sekciji B (Mehanska obdelava, Transport) in G (Fizika).

Zvezke hranimo v Razvojno tehnološkem inštitutu v Oddelku za industrijsko lastnino, standardizacijo in tehnološko dokumentacijo in so na voljo za ogled.

M. N.

Na temelju 48. člena Pravilnika o iznajditeljski dejavnosti in na osnovi sklepa 25. seje delavskega sveta TOZD TAP z dne 17. 7. 1979 objavljamo

RAZPIS

za najuspešnejšo rešitev problema

»Povečanje kapacitet rezanja tekstilnih karkasnih vložkov«

Obrazložitev:

Povečanje kapacitet rezanja tekstilnih karkasnih vložkov

Kapaciteta rezalnikov za predvideni proizvodni program V. faze sicer zadostuje, vendar bi večje spremembe proizvodnega programa ali tehnologije (prehod v celoti na dvovložkovno izvedbo itd.) povzročile ogrožanje ostalih proizvodnih zmogljivosti.

Splošni podatki:

1. Na rezalniku Buzuluk in Bridge razrezujemo tekstilne karkasne vložke za tovarne in potniške D, potniške R, gumirani tekstili za povijanje žičnih jedr.

Od tega je rezalnik Buzuluk dnevno 2/5 zaseden z rezanjem karkasnih vložkov za potniško R, 2/5 za tovarne D karkase, 1/5 za rezanje gumiranih tekstilov.

Stroj Bridge je zaseden z rezanjem kordnih vložkov za potniško in tovarno D konfekcijo in gumiranih tekstilov.

2. Upoštevati je potrebno, da rezalne kapacitete zaradi pogostih menjav (majhne serije) niso izkoriščene. To stanje mora vsak predlog upoštevati kot nespremenljivo.

3. Pri reševanju je treba računati:

- s premerom navite rolce, ki ne sme biti večja od obstoječih. Dolžina navitega korda je omenjena z ovojnim blagom 25 m.
- z obstoječim prostorom, ki ga zavzema rezalna linija

- z obstoječo ali zmanjšano delovno ekipo
- z doseganjem vsaj obstoječe kvalitete in drugih gospodarskih rezultatov.

4. Iz analize časov izdelave obstoječega stanja je razvidno:

- da ročni prenos posameznega odrezanega kordnega vložka predstavlja približno 40 odstotkov celotnega porabljenega časa, za odzemanje iz traku, 30 odstotkov za spajanje vložka in 30 odstotkov za navijanje
- da se 15 odstotkov skupnega časa za spajanje in navijanje uporabi za ročno menjavo rolce (dolžina 25 m).

5. S skrajšanjem časov porabljenih za ročni prenos kordnih vložkov do spajalnega mesta in menjav rolc naj bi kapacitete obeh rezalnikov povečali za 20 odstotkov, kar je osnovni cilj razpisa.

6. Vse podrobne informacije lahko dobite pri tov. Štirnu, vodji DE KF.

7. Avtorji predlaganih rešitev morajo natančno obdelati problem in predložiti ustrezne načrte.

Predlagane rešitve sprejema RTI — OILSTD 3 mesece od dneva objave v internem glasilu.

Razpisna komisija v sestavi Franc Šeruga, Gabrijel Mattaweber, Janez Sušnik, Tone Štirn, Emil Vizovišek, Tomaž Iglič, Konrad Murko in Saša Strupi bo predloge, ki bodo prispeli v razpisanem roku v Razvojno tehnološki inštitut, pregledala, izbrala najboljšo rešitev ter predlagala delavskemu svetu TOZD TAP sprejetje predloga in podelitev nagrade.

Višina prve nagrade je 10.000 din, druga 7500 din in tretja nagrada 5000 din.

Poleg razpisane nagrade bo avtor prejel posebno nadomestilo (neodvisno od nagrade) v skladu s Pravilnikom o iznajditeljski dejavnosti glede na doseženo gospodarsko korist v prvem letu uporabe predloga.

Razpisna komisija bo določila delovno skupino za uveljavitev nagrajenega predloga z usklajenimi roki za uveljavitev. Avtor sprejete rešitve je član delovne skupine, ki je zadolžena za uveljavitev predloga.

Pravico do udeležbe na natečaju imajo vsi delavci delovne organizacije Sava. Komisija bo objavila izid razpisa v sredstvih internega obveščanja. Saša

MLADINSKA DELOVNA AKCIJA »STREŽEVO 79«

Že nekaj let zaporedoma sem poslušal znanca in prijatelje, ki so se udeležili raznih mladinskih delovnih akcij po vsej Jugoslaviji, ko so jeseni pripovedovali svoje vtise o brigadirskem življenju. Njihovo pripovedovanje se mi je sicer zdelo zanimivo, vendar se kar nisem mogel odločiti, da bi se tudi sam udeležil kakšne delovne akcije.

Letos pa so me prijatelji le pregovorili in odločil sem se, da se tudi sam poskusim v brigadirskem življenju. Za svojo prvo delovno akcijo sem si izbral kar precej oddaljen kraj. Odločil sem se, da grem v Bitolo, če bom izpolnjeval vse pogoje. V službi nisem imel težav, pa tudi zdravniški pregled je potekal brez problemov. Največ težav sem imel v šoli, kjer sem moral opravljati neki izpit v času, ko bi že moral biti v Makedoniji. Odločil sem se, da grem pač kasneje v Bitolo, pa čeprav bi bilo seveda prijetneje in manj dolgočasno, če bi odšel skupaj z drugimi brigadirji iz Kranja. Tako je mojih osem tovarišev odšlo iz Kranja že 8. junija, jaz pa sem odšel šele 12. junija.

Potovanje ni bilo ravno najbolj prijetno, saj dvaindvajset ur vožnje z vlakom človeka res utruja. Toda, tudi ta čas je minil in znašel sem se v Bitoli. To je precej veliko mesto, po velikosti nekje med Mariborom in Celjem. Čeprav so Makedonci zelo prijazni in ustrežljivi, je prva težava nastopila že takoj ob prihodu, ker pač nisem znal njihovega jezika, oni pa mojega še manj. Tako smo se sporazumeli v nekakšni »jugoslovanščini«, da sem vsaj približno vedel kam naj se obrnem, da bom čimprej prišel v brigadirsko naselje. Po krajšem iskanju sem našel sedež Zveze mladine, kjer so me zelo prijazno sprejeli in me takoj odpeljali v nekaj manj kot dvajset kilometrov oddaljeno brigadirsko naselje.

Naselje je na planini Pelister, kjer nameravajo Bitolčani urediti narodni park. Kmalu sem se srečal z ostalimi Kranjčani, ki so se pravkar vrnili s trase, že pred večerom pa sem se spoznal tudi z drugimi brigadirji iz naše brigade. Priznati moram, da sem se prvi hip ob pogledu na njihove precej ožuljene roke kar nekoliko prestrašil, oni pa so bili na te žulje celo ponosni in so mi zatrjevali, da se čez dva ali tri dni še zmenil ne bom več za žulje. In res, že čez nekaj dni sem se lahko prepričal o resničnosti njihovih besed, saj mi ni bilo več mar žuljev, pač pa sem bil vesel, da sem tudi sam nekaj prispeval k graditvi naše republike.

Mislil, da bi bilo sedaj prav, da opišem, kako je bilo sestavljeno naše naselje. V njem je bilo okrog 250 brigadirjev, ki so bili razdeljeni v pet približno enako velikih brigad. To so bile brigade iz Zagreba, Berova, Tetova in Blac, poleg teh štirih brigad pa je bila v naselju tudi naša brigada, ki se je imenovala Mladi iz bratskih mest. To brigado je sestavljalo po osem do devet brigadirjev iz Zemuna, Osijeka, Banja Luke, Hercegnovega, Bitole in Kranja, tako, da je bila vsaka republika zastopana z enim mestom. To je bila kaj pisana družina in marsikdo se bo vprašal, le kako smo se razumeli, saj nas je poleg jezikovnih pregrad ločilo še marsikaj drugega. Vendar lahko zatrdim, da v naselju ni bilo brigade, v kateri bi vladalo vsaj približno tako veliko tovaristvo kot v naši. S tem ne mislim reči, da se ostali brigadirji med sabo niso razumeli, toda prijateljstvo v naši brigadi je bilo tolikšno, da si tega skoraj ne da predstavljati, kdor ni bil sam član te brigade.

Ko sem torej prišel na Pelister, so mi tovariši takoj povedali, da bomo v tem naselju

ostali le nekaj dni, potem pa se bomo selili v novo, zelo moderno naselje. Povedati je treba, da je bila hrana v starem naselju precej slaba, saj smo trikrat na dan jedli enolončnico, odžejali pa smo se lahko le z vodo. Hrana se je seveda zelo izboljšala, ko smo se preselili. V novem naselju smo imeli tudi kantino, kjer smo lahko poceni kupili pivo, brezalkoholne pijače, cigarete in podobno. Ker poznamo gorenjsko »radodarnost« in ljubezen do piva, ni treba posebej poudarjati, da je pivo po šest dinarjev pomenilo za nas pravi raj na zemlji.

Dobro bi bilo, da nekaj več povem tudi o dnevnem redu v brigadi. Vstajali smo ob štirih, takoj nato pa smo imeli jutranjo telovadbo. Po njej je bilo umivanje, postiljanje postelj in zajtrk, okrog šestih pa smo se z avtobusi odpeljali na traso. Z delom smo pričeli okrog sedmih. Delali smo na več krajih, in sicer na pogozdovanju, kjer smo kopali kanale za borove sadike, na cesti, kjer smo urejevali bankine, nekaj dni pa smo delali tudi pri urejanju vodovodnega sistema. Vsak dan smo delali šest učinkovitih ur, vmes pa smo imeli še pol ure časa za malico. Delati smo nehali okrog pol dveh, potem pa smo se odpravili nazaj v naselje, kamor smo prispeli okrog treh. Po kosilu je bil čas do večerje namenjen svobodnim dejavnostim. Da pa ne bo kdo mislil, da smo teh nekaj ur samo poležavali in lenarili, moram povedati, da smo čas do večerje ponavadi vsi preživeli zelo aktivno. Ta čas je bil namenjen raznim krožkom in tečajem, ki so bili zaradi svoje zanimivosti vsi zelo množično obiskani. V brigadi so delovali foto in radio krožek, tečaj za ljubitelje karateja in juda, tečaj za prvo pomoč, politična šola in pa tečaj za voznike motornih vozil. Največje zanimanje je vladalo za politično šolo in za avto šolo, kjer so kandidati za voznike motornih vozil lahko opravili ves vozniški izpit razen izpitne vožnje za samo petdeset starih tisočakov, kar je bila seveda velika ugodnost.

Še najbolj pa nam je bil všeč čas po večerji. Ta čas je bil namenjen raznim kulturnim večerom in prireditvam, imeli pa smo tudi več plesov, na katerih so igrali razni makedonski ansambli. Spat smo hodili ob desetih ali enajstih in tako spanja ni bilo ravno preveč, sploh pa če pomislimo, da smo morali biti moški brigadirji vsako drugo ali tretjo noč tudi dežurni, kar

nam je vzelo še po dve uri spanja.

Poleg dežurstva pa je predvsem nas Slovence motila še ena stvar, proti kateri pa seveda nihče ni mogel nič ukreniti. To je bilo tamkajšnje podnebje. Tako nam je bilo na trasi zelo vroče, saj težko delo s krampom in lopato pri 35 stopinjah Celzija in več res niso bile mačje solze. Ponoči pa je bilo prav nasprotno, nahajali smo se namreč na višini precej čez tisoč metrov, saj se je živo srebro spustilo zelo nizko, poleg tega pa je pihal še strupen veter, ki je tiste, ki so bili zunaj dežurni, prepihal skoraj dobesedno do kosti, tako da niti kačja slina ni mnogo zalegla. Vendar pravijo, da se človek vsega navadi in tako smo se tudi mi navadili na nekaj ur spanja dnevno in na velike temperaturne razlike med nočjo in dnevom.

Vse težave pa so bile hipoma pozabljene, ko smo se vračali s trase s pesmijo na ustih, ali pa ko smo šli v nedeljah, ko nismo delali, na izlete. Obiskali smo Ohridsko in Prespansko jezero, kjer smo se tudi kopali. Obe jezera sta nam bili všeč, saj sta zelo lepi in predvsem za slovenske razmere tudi zelo veliki. Na izletih smo vedno nekaj časa posvetili tudi ogledom kulturnih spomenikov, ki jih je v tem delu Makedonije zelo veliko in so tudi resnično zanimivi, tako da so pritegnili tudi tiste brigadirje, ki jih sicer takšne stvari ne zanimajo preveč. Ob vrnitvi iz izletov nam je čas ob prepevanju brigadirskih pesmi vedno prehitro minil.

Ko opisujem teh trideset dni v brigadirskem naselju, ne smem iti mimo prostovoljnega dajanja krvi. Ta akcija je prinesla pravo zmago naši brigadi, saj je bilo od skupno triinštirideset krvodajalcev samo iz naše brigade kar dvaindvajset tistih, ki so se odločili na ta način pokazati svojo humanost do sočloveka. In kar je še bolj razveseljivo, od devetih Kranjčanov nas je dalo kri osem, in mislim, da ta številka pove vse.

Naša brigada, v kateri je bila povprečna starost med najnižjimi, imeli pa smo tudi največ deklet, je bila večkrat udarna in to nam je prineslo petnajst udarniških značk in prav toliko pohval. Če povem, da so štirje Kranjčani dobili značke, ostalih pet pa je dobilo pohvale, vidimo, da smo se Slovenci tudi pri delu odlično odrezali, kar pa so nam brez zavisti priznali tudi ostali brigadirji, tako da brez lažne

(Nadaljevanje na 15. strani)

POŠKODBE PRI DELU V PRVEM POLLETJU 1979

V prvem polletju 1979 se je pri delu (brez poškodb na poti) v naši delovni organizaciji poškodovalo 111 delavcev ali 2,5 odstotkov zaposlenih, kar je za 0,9 odstotkov manj kot v prvi polovici preteklega leta.

V posameznih TOZD pa je stanje naslednje:

	Število poškodb	Štev. poškodb na 100 zaposlenih
TAP	35	3,1
GTI	32	4,7
VLP	4	1,2
TKI	4	4,0
UU	7	5,7
RK	—	—
LME	2	3,1
VZD	14	5,6
EN	2	2,7
DSSS	9	0,8
SC	2	0,4

V TOZD Izobraževalni center in TOZD RK Vrnika ter v SOZD ni bilo nobene poškodbe pri delu, poškodovana pa sta bila dva učenca pri praktičnem delu.

Primerjava stanja poškodb z lanskim prvim polletjem nam pokaže, da se je število poškodb znižalo, in sicer od 2,7 na 2,5 na sto zaposlenih.

Kot je razvidno iz tabel v prilogi, je število poškodb na sto zaposlenih v upadanju, prav tako pa je poprečni bolniški izostanek zaradi poškodb nižji, in sicer le 13,3 dneva (leto poprej v istem obdobju pa 15,9 dneva). Precej odstopajo poškodovanci v TOZD TAP, DE vulkanizacija z 28,7 dneva, TOZD GTI, DE stiskani izdelki 22,6 dneva ter vzdrževanje TAP.

Na poti na delo in z dela je bilo 13 poškodb, prav toliko jih je bilo v lanskem prvem polletju.

V statistično obravnavanem obdobju sta se pripetili tudi dve težji poškodbi, ki sta bili prijavljeni in raziskani tudi od Republiške inšpekcije dela in Uprave javne varnosti Kranj. Tako se je dne 19. 1. 1979 na dvovaljčniku v DE stiskani izdelki (TOZD GTI) pri delu poškodoval Cej Bajazit, ki je predgreval zmes. Do nesreče je prišlo zaradi nepravilnega nalaganja zmesi, delavec je namreč v trenutku poškodbe pritiskal zmes na valja z zadnje strani, pri tem pa mu je roka zašla v oprijem valjev. Delavec je utrpel poškodbe na desni roki, zdravljenje pa še traja.

Dne 30. 5. 1979 pa se je pri delu na premazovalnem stroju v TOZD TKI poškodoval Miha Klavžar. Do poškodbe je prišlo v trenutku, ko je sodelavec spustil nož, da bi zaustavil vlekač, ne da bi se prepričal, če Miha Klavžar nima v nevarnem območju roke. Nož je udaril poškodovanca po zgornjem delu leve roke. Bolovanje še traja.

Trend gibanja števila poškodb je v upadanju, prav tako je v upadanju teža ali stopnja poškodb, kar nam kaže podatek izpadlih dni na eno poškodbo. Najpogostejši vzrok poškodbam pri delu je zopet nepoučenost. Botrovala je tudi obema težjima poškodbama. Nepoučenost kot vzrok velikemu številu poškodb

pri delu je posledica prerazporejanja delavcev na druga dela in naloge, ne da bi predhodno opravili predpisani preizkus znanja.

Da bi število poškodb pri delu znižali na minimalno raven, bodo v bodoče še bolj kot doslej zaposleni v oddelku za tehnično in zdravstveno varstvo postopali v okviru zakonskih pooblastil ter kršitelje predpisov predlagali za disciplinske postopke. Preprečevanje poškodb ter invalidnosti pa je naloga vseh zaposlenih zlasti pa še vodstvenih delavcev iz neposredne proizvodnje, ki se morajo zlasti angažirati skupaj z zaposlenimi v oddelku za tehnično in zdravstveno varstvo na preventivni dejavnosti.

POROČILO O POŠKODBAH ZA I. POLLETJE 1979

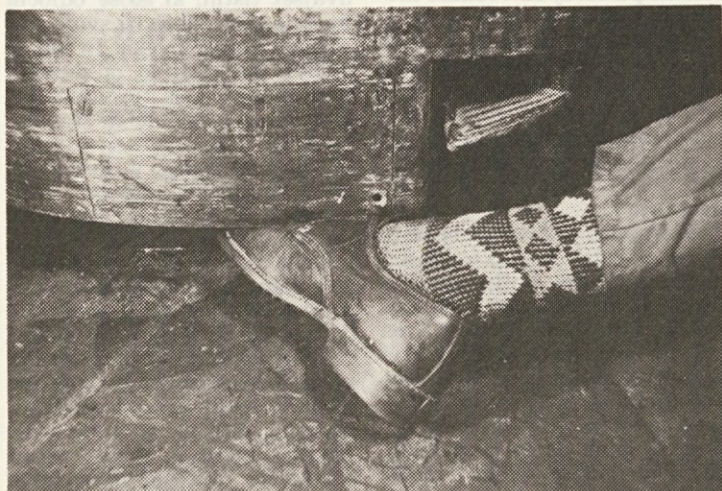
TOZD	Popr. št. zaposlenih	Poškodb pri delu	Izpadlih dni	Izp. dni zar. nezgod v letu 1978	Izpadlih dni na eno nezg.	Nezgod na 100 zaposlenih
TAP	1105	35	511	45	14,6	3,1
GTI	669	32	399	59	12,4	4,7
VLP	329	4	46	31	11,5	1,2
TKI	99	4	48	—	12,0	4,0
RK III	68	—	—	—	—	—
UU	123	7	64	301	9,1	5,7
VZ	250	14	155	13	11,0	5,6
EN	74	2	14	—	7,0	2,7
LME	63	2	35	—	17,5	3,1
IC	17	—	—	—	—	—
DSSS	1019	9	178	59	19,7	0,8
Koor. posl. funkcij	12	—	—	—	—	—
SC	464	2	26	—	13,0	0,4
Skupaj Poškodbe na poti	4292	111	1486	508	13,3	2,5
Primerj. s I. poll. 78	4206	116	1845	297	15,9	2,7
Primerj. s I. poll. 77	4051	131	1367	154	10,4	3,2

POŠKODBE PRI DELU V I. POLLETJU 1979 V TOZD TAP

DE	Popr. št. zaposlenih	Poškodb pri delu	Izpadlih dni	Izp. dni zar. nezgod v letu 1978	Izpadlih dni na eno nezg.	Nezgod na 100 zaposlenih
Str. službe	189	2	13	—	6,5	1,0
Polizdelki	152	10	129	—	12,9	6,6
Konfekcija	421	16	194	45	12,1	3,8
Vulkanizacija	156	4	115	—	28,7	2,5
Avtozračnice	117	—	—	—	—	—
Vzdrževanje	70	3	60	—	20,0	4,3
Skupaj Poškodbe na poti	1105	35	511	45	14,6	3,1
Primerj. s I. poll. 78	1070	46	461	—	10,0	4,3
Primerj. s I. poll. 77	1043	56	485	23	8,6	5,3

POŠKODBE PRI DELU V I. POLLETJU 1979 V TOZD GTI

DE	Popr. št. zaposlenih	Poškodb pri delu	Izpadlih dni	Izp. dni zar. nezgod v letu 1978	Izpadlih dni na eno nezg.	Nezgod na 100 zaposlenih
Vodstvo	2	—	—	—	—	—
Valjarna	120	6	51	—	8,5	5,0
Stiskani izd.	213	8	181	—	22,6	3,7
TT + KJ	116	4	27	—	6,7	3,4
Cevarna	157	8	93	26	11,6	5,1
Prevleke	61	6	47	33	7,8	9,8
Skupaj Poškodbe na poti	669	32	399	59	12,4	4,7
Primerj. s I. poll. 78	691	27	470	150	17,4	3,9

Tej nesreči je botrovala neprevidnost

Tone Kapus, var. ing.

IZ DNEVNIKA BRIGADIRJA

ZDENE OMEJC, VLASINA 79

V prejšnji, dopustniški številki Save smo objavili kratko pismo o mladinski delovni akciji Vlasina 79. Med izidom omenjene in tele Save pa se je brigada vrnila domov in Zdeneta sem povabil kar v uredništvo na pogovor. Namreč, v uredništvu smo želeli dobiti celovitejšo informacijo o delu in počutju mladih v tej brigadi — to pa navadno uspe le v pogovori.

»Brigadirsko življenje se ne razlikuje dosti od vojaškega,« je začel sogovornik, ko sem ga

uprašal, kako se je počutil v brigadi.

»Treba se je ravnati po predpisanem redu. Za ves dan je izdelan urnik — program: vstajanje, dviganje zastave, telovadba, umivanje, zajtrk. Po zajtrku smo se zbrali na zbirnem mestu in od tam so nas z avtobusi odpeljali na delovišče. Sicer pa sem o tem pisal že v prejšnji številki. Po 22. uri je v naselju zavladala tišina, le tu in tam je bilo slišati korake dežurnih brigadirjev. Namreč, vsak večer je bila

dežurna ena od čet in brigadirji so bili razporejeni tako, da smo varovali vse naselje.«

Zakaj pa je bila potrebna takšna straža?

»Varstvo je bilo potrebno zato, da v naselje ni prišel tujec, skrbeti je bilo treba tudi za požarno varnost itd.«

Pa se je kaj takega zgodilo?

»Ne. Treba pa je bilo klicati zdravniško pomoč, ko je nekaj brigadirjev zbolelo. V naselju sta bila tudi zdravnik in medicinska sestra.«

Kateri od številnih dogodkov, ki jih doživi mlad človek v brigadi, sestavljeni iz njemu podobnih — pa vendar iz različnih krajev in različnih običajev — se ti zdi zdajle najbolj zanimiv?

»Mislim, da je večina naših brigadirjev enotna v izbiri najbolj zanimivega dogodka: to je bil naš obisk pri topničarjih. Obiskali smo jih na njihovem vežbališču. Videli smo orožje in opremo, kakršnega najbrž ne bo več videl vsakdo izmed nas.

Vojaki in starešine so nam najprej razkazali vse orožje in povedali tudi, zakaj se katero uporablja. Najbolj zanimivo je bilo streljanje v cilj z raketnimi izstrelki in brzostrelni top s številnimi cevmi. Ob tej priložnosti je bila tudi skupna proslava, ki se jo je udeležil tudi komandant vojne oblasti. Med vojaki je bilo tudi precej slovenskih fantov in naše srečanje je bilo nadvse pristrčno.

Ta dogodek se mi je zdel zares prijeten in ostal mi bo v trajnem spominu.«

Ker sva že pri obujanju — kaj pa ti je ostalo v neprijetnem spominu?

»Reči moram, da posamezne, manjše neprijetnosti hitro zginjajo iz spomina, ostaja pa tisto, na kar se mladi vedno radi spominjajo in kar je pravzaprav bistvo mladinskih brigad: nova poznanstva, nova prijateljstva, spoznavanje drugih krajev, itd. Če pa naj že omenim, kaj me je motilo, je bilo to, da smo bili nekajkrat do kože premočeni in blatni — a se nismo imeli kje osušiti. Okvaro avtobusa sem tudi že opisal.«

V pogovoru prejele si omenil, da ste imeli tudi medsebojna tekmovanja?

»Da, tekmovali smo med brigadami, in sicer v košarki ter v rokometu. Tekmovanje so bila zelo zanimiva, navadno se je zbralo ob igriščih celo brigadirsko naselje navijačev.«

Zdaj je že skoraj mesec dni, ko si se vrnil iz brigade. Vtise si že uredil in rad bi, če poveš, kako si si mladinske delovne akcije predstavljal prej in kako si jo v resnici doživljal?

»To je bila moja prva udeležba v mladinski akciji. Po govoricah sodeč — po pripovedovanju znancev in prijateljev sem pričakoval več. Predvsem

sem pričakoval več družabnega življenja, v marsičem več resnosti med brigadirji, boljše organizacijo dela in življenja v naselju ipd. Posebej pa moram poudariti, da so bile te pomanjkljivosti najbrž res samo v času našega bivanja, kajti to je bila v tem delu Srbije prva delovna akcija, naselje je bilo dograjeno tik pred našim prihodom in marsikaj so še nato urejali. Na primer, kantino, kjer si dobil pivo in brezalkoholne pijače, so odprli šele tri dni pred našim odhodom.«

Kakšni pa so bili medsebojni odnosi v brigadi?

»Odlično smo se razumeli med seboj. Spoznal sem veliko novih prijateljev in če se na primer srečamo v Kranju, je to srečanje pristrčno in polno spominov. Naj povem še, da smo se pobratili z vsemi brigadami.«

Kakšni pa so ljudje tam okrog, kjer ste delali?

»Bili smo na precej osamljenem kraju, daleč naokoli ni bilo naselij. Pa vendar, kar smo jih spoznali, so bili zares prijazni z nami.«

Kakšno pa je bilo vaše družabno življenje?

»Dvakrat je bil ples v naselju — toda med tristo brigadirji je bilo le okoli petdeset deklet.«

Za konec pa še tole:

Iz Save nas je bilo devet v tej brigadi in to je več kot pa iz katerekoli delovne organizacije. Pokrovitelj brigade je bila delovna organizacija Gradbišnica. Njena predstavnik sta nas tudi obiskala in na splošno veselje brigadirjev — s seboj pripeljala nekaj priboljškov. Da sta nas obiskala tudi Jure in Mile, sem pisal že v prejšnji številki.«

Če strneva vse skupaj v še eno vprašanje: Bi šel še v brigado?

»Da, šel bi, vendar pa v brigado, ki ima tradicijo, ki je že utečena, če tako rečem.«

Te česa nisem vprašal!

»Ko smo se tistega dne zjutraj vrnili v Kranj, smo se ustavili pri Jeleni. Tam je bila podelitev značk in priznanj. Ne vem zakaj, a prav pri priznanjih se mi zdi, da so bili po nepotrebnem skopi, od vseh Slovencev ni nobeden dobil udarniške značke. Dobili smo tudi gozdarske knjižice — potem pa se je vse bolj bližal čas slovesa. Le-to je bilo kar nekam težko — saj smo se v mesecu dni navadili drug na drugega, z mnogimi smo postali res pravi prijatelji.

Opomba urednika:

Ta zapis — skupaj s prvim — je le en del, utrinek iz dela in življenja mladih Savčanov. V mladinskih delovnih akcijah širom naše domovine jih je letos kar dvaindvajset in zelo bomo veseli, če se bo še kdo od njih oglasil s svojimi vtisi.

Jošt

MLADINSKA DELOVNA AKCIJA »STREŽEVO'79«

(Nadaljevanje s 13. strani)

skromnosti lahko rečem, da je naša deveterica, med njimi sva bila tudi dva Savčana, Kranj in s tem tudi Slovenijo odlično zastopala.

Ob koncu akcije je aktiv ZK v brigadi predlagal nekatere najzaslužnejše brigadirje za sprejem v ZK, kar je vsem predlaganim pomenilo veliko čast in hkrati tudi priznanje za enomesečno delo.

Zapisal sem že, da je bilo vzdušje v naši brigadi zdaleč najpristrčnejše. Vsi smo bili mnenja, da je taka oblika brigade, kot je bila naša, ki je bila sestavljena iz mladih iz cele Jugoslavije, resnično najboljša. Spoznali smo, da v taki sredini lahko najbolj pride do uresničitve načela o krepitvi bratstva in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov. Velja omeniti, da so bili tudi brigadirji iz ostalih brigad tega mnenja in tako se nas je prijelo ime Mala Jugoslavija, na katero smo bili kar nekoliko ponosni.

Vendar pa je imela tudi ta sicer tako popolna družba mladih svojo ne preveč veselo

stran. To je bilo slovo. V svojem življenju še nisem bil priča tako žalostnemu slovesu. Niti najbolj izkušeni brigadirji, ki so bili desetkrat in večkrat na delovnih akcijah, niso mogli zadržati solz ob uri, ko smo se poslovljali. Kranjčani smo se še najteže poslovili od Črnogorcev, s katerimi smo skovali trdno prijateljstvo, ki se bo še dolgo kazalo v pismih, ki so že začela prihajati na naše naslove, in to najbolj množično prav iz Hercegnovega. Preden je vlak odpeljal iz Bitole, smo si še zadnjič obljubili, da se prihodnje leto zagotovo vidimo na delovni akciji v Sloveniji in v upanju, da se bo to tudi uresničilo, smo se odpeljali na več kot 1300 kilometrov dolgo pot do doma.

Čeprav upam, da sem kolikor tolko dobro opisal brigadirsko življenje, bi dodal samo še to, da moraš delovno akcijo sam doživeti, če jo hočeš resnično občutiti v vsej njeni lepoti in zanimivosti.

Ob koncu bi se rad še zahvalil sodelavcem iz Nabavnega sektorja, ki so mi s tem, da so me mesec dni nadomeščali v službi, omogočili, da sem se udeležil MDA »Strežvo'79«.

Janez Cvek

POLLETNO POROČILO O IZNAJDITELJSKI DEJAVNOSTI ZA LETO 1979

V prvi polovici letošnjega leta je bilo skupaj 59 prijavljenih predlogov. Lani v enakem času pa je bilo 76 prijavljenih predlogov.

Pregled prijavljenih predlogov po tozdih oziroma sektorjih:

tozd/sektor	prijavljeni	rešeni	v delu
TAP	16	6	10
GTI	6	3	3
VLP	1	—	1
UU	2	1	1
LME	1	—	1
VZDR	13	3	10
EN	1	—	1
IC	1	—	1
RTI	7	3	4
SPS	2	—	2
SOP	1	—	1
SIP	4	—	4
SOSD	4	2	2
Skupaj	59	18	41

Vseh predlogov, ki so bili obravnavani v prvem polletju 1979 je bilo 84.

Pregled obravnavanih predlogov po tozdih oziroma sektorjih:

tozd/sektor	št. obr. predlogov	pozit. rešeni	odkl. ali storno	v delu
TAP	18	10	2	6
GTI	18	5	5	8
VLP	1	—	—	1
UU	2	2	—	—
LME	1	—	—	1
VZDRŽ.	15	10	—	5
KS	1	1	—	—
SKZ	2	—	1	1
RTI	13	5	2	6
SOP	2	—	1	1
SIP	3	—	—	3
SOSD	8	7	—	1
Skupaj	84	40	11	33

Podatki za obravnavane predloge so prikazani skupaj za predloge, ki jih je obravnavala komisija, ali pa je bil zanje pripravljen material za obravnavo na del. svetih.

Rezultati obravnavanih predlogov:

Od 84 obravn. predlogov je bilo 51 rešenih (60,7 odstotkov), od tega 40 pozitivno (78,43 odstotkov) in 11 odklonjenih (21,57 odstotkov), 33 predlogov (39,30 odstotkov) pa je ostalo v delu.

Pregled pozitivno rešenih predlogov sprejetih na DS:

DS	I	TI	KP	Skupaj
TAP	—	5	6	11
GTI	—	7	5	12
VLP	1	—	4	5
UU	—	1	1	2
TKI	—	—	2	2
RKV	—	1	—	1
vzdrž.	—	2	2	4
DSSS	—	—	3	3
Skupaj	1	16	23	40

Od sprejetih predlogov je bil 1 izum, 16 tehničnih izboljšav in 23 koristnih predlogov.

Za navedene predloge je bilo avtorjem izplačano posebno nadomestilo v skupnem znesku 542.191,47 din, za 11 odklonjenih predlogov je bilo v skladu z 10. členom veljavnega pravilnika o izn. dejav. izplačano 1.000,— din.

Pregled izplačanih zneskov odobrenih na DS:

DS	Posebno nadom. za pozit. predl.	Izplačano za odklon. predl.	Skupaj
TAP	171.781,41	300,—	172.081,41
GTI	76.308,44	500,—	76.808,44
VLP	244.274,83	100,—	244.374,83
UU	4.000,—	100,—	4.100,—
TKI	2.000,—	—	2.000,—
RKV	16.391,55	—	16.391,55
Vzdrž.	21.024,89	—	21.024,89
DSSS	5.410,35	—	5.410,35
Skupaj	541.191,47	1.000,—	542.191,47

Za iznajditeljsko dejavnost DO SAVA na lokaciji Kranj je bilo v prvem polletju 1979 izplačano posebno nadomestilo v višini **542.191,47 din.**

Pri pozitivno rešenih predlogih je bilo možno za 33 predlogov (82,2 odstotkov) izračunati oz. oceniti gospodarsko korist.

Skupna gospodarska korist navedenih predlogov za prvo polletje 1979 znaša **5.574.297,32 din.**

Pregled ustvarjenih prihrankov (gospodarske koristi) v tozd oz. DSSS:

tozd/DSSS	gospodar. korist	pri štev. predl.
TAP	1.514.206,17	11
GTI	580.708,20	7
VLP	3.094.963,12	4
UU	30.734,—	1
TKI	21.000,—	2
RKV	157.379,80	1
Vzdrž.	108.667,10	4
DSSS	66.638,93	3
Skupaj	5.574.297,32	33

Sestajanje komisije:

Za 84 obravnavanih predlogov se je komisija sestala 23 krat.

Obravnavanje predlogov:

komisija je obravnavala

69 predlogov po enkrat

7 predlogov po dvakrat

8 predlogov pa je obravnaval le DS.

Delavski svet je obravnaval 8 takih predlogov, ki jih je komisija rešila že prejšnje leto, zdaj pa je bilo treba potrditi izplačilo posebnega nadomestila ob realizaciji predloga ali ob prvem oziroma drugem letu uporabe predloga.

V maju 1979 je bila svečana podelitev diplom inovatorjem, ki so v letu 1978 imeli uspešne predloge.

Z namenom, da bi pospešili dejavnost so bila istočasno podeljena tudi priznanja INOVATOR LETA. Omenjena priznanja je prejelo 10 avtorjev najuspešnejših predlogov v obdobju od 1. 1. 1975 — 31. 12. 1978.

Ob 25-letnici inovacijske dejavnosti v naši delovni organizaciji so bila podeljena posebna priznanja ob tem jubileju, in sicer 10 sodelavcem, ki so v tem obdobju veliko prispevali k razvoju dejavnosti.

Z namenom, da bi pospešili razvoj in dosegli boljše sodelovanje avtorjev pri uveljavljanju pravic in dolžnosti pri realizaciji inovatorskih predlogov, smo konec maja 1979 ustanovili sekcijo Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav.

Odbor za pospeševanje inovacijske dejavnosti se je v prvem polletju letošnjega leta sestel na dveh rednih in eni izredni seji, ter obravnaval tekočo problematiko.

Razvojno tehnološki inštitut je prijavil osnutek novega samoupravnega sporazuma o iznajditeljski dejavnosti. Delovna komisija je sporazum pregledala in konec junija so o predlogu razpravljali na strokovnih svetih v družbenopolitičnih organizacijah.

Saša

5. SEJA ODBORA ZA POSPEŠEVANJE INOVACIJSKE DEJAVNOSTI

Odbor je na seji 9. julija obravnaval polletno poročilo avtorji.

o iznajditeljski dejavnosti za leto 1979.

Člani odbora so obravnavali in predlagali način rešitve

dveh vlog, ki so jih posredovali avtorji.

Na seji so se člani odbora tudi seznanili z ustanovitvijo sekcije DIATI v naši delovni organizaciji.

NELAGODNOST

Lepo je učiti, če ob tem občutim, da vsaj dva ali trije v razredu pokažjo potrebo tudi po znanju, ki ni ravno najbolj očitno v tesni zvezi z njihovim sedanjim ali bodočim delom ali študijem. Tak občutek imam včasih v oddelkih za zaposlene, kjer skoraj praviloma ni problemov z disciplino, žal pa prav pri njih težko prebijem led nezaupanja pri pisnem preverjanju, ko se skoraj vsi skrijejo za nepredirno fasado splošnosti, neprizadetosti, frazarjenja. Popravljane in ocenjevanje takih nalog je eno samo mučenje, ko me zbadajo vprašanja, ali so ti učenci – delavci taki tudi v svojem delovnem in družinskem okolju, da se bojijo pokazati svoje človeško bistvo. Če je to zadnje res, kje so vzroki za to: v strahu pokazati svojo ranljivost pred okoljem, ki se temu posmehuje ali jo celo drugače »zapečati«? Verjetno bi bil v mnogih primerih odgovor da, ko ne bi rinila v ospredje slutnja, da mnogi začno nezavedno, a vztrajno graditi to »fasado« že v osnovni šoli, jo dograjujejo v poklicni šoli in se je ne morejo in tudi nočejo otresti niti v delovodski šoli. Takrat imajo večno uporaben izgovor, da niso ne pesniki in ne pisatelji in noben naslov jim ni pravi. S prvo trditvijo se popolnoma strinjam, glede druge pa so moji krivdo sami zanikali: ravno tako so se težko lotili pisanja na teme, ki so jih predlagali sami. Uspešni so bili le tisti, ki so prebili svojo »fasado«. V nekaj nadaljevanjih boste o tem lahko sami presodili.

Zinka

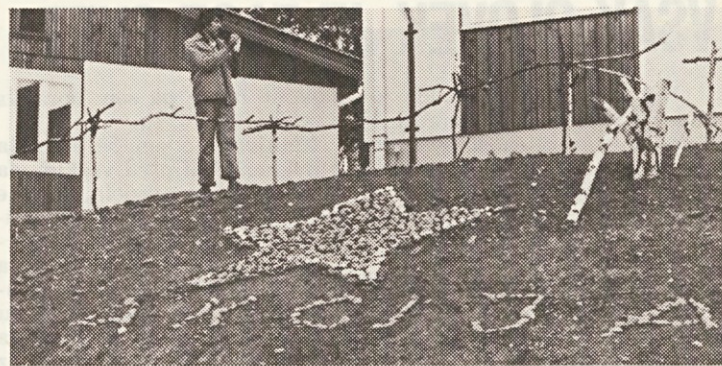
MOJ HOBI

Temperament človeka je odvisen od človeka in okolja, v katerem živi. V razviti družbi in zahtevnejšem okolju ima človek več možnosti za razgledanost in od temperamenta človeka je odvisno, za kaj se zanima in s čim se ukvarja.

Tehnika in znanost se razvijata tako hitro, da podvigi človeka skorajda nimajo meja. Instinkt in raziskovalna dejavnost sta človeka pripeljala tako daleč, da je začel osvajati bližnje vesolje. Prav ta dejavnost pa je v meni vzbudila željo po spoznavanju te zanimive znanosti. Prvi poleti satelitov, ki jih je zgradila človeška roka, so v meni vzbudili močno vedoželjnost. Začel sem zbirati podatke o teh podvigih, ki jih je bilo v začetku bore malo. Z veseljem sem segal po časopisih in časnikih, ki so opisovali podvige raketne tehnike in astronomije. Z leti se je nabrala kopica podatkov, ki je ožila moj bivalni prostor. Ko sem zapustil dom in odšel drugam, me je nepremagljiva sila vedno vračala k astronomiji in k podvigom človeka v vesolju. Tudi tu se je kopičila velika količina podatkov, katere sem skrbno zbiral, in odnašal domov. Nepremagljiva sila me je

gnala tako daleč, da sem začel izdelovati modele vesoljskih raket, ki so bile opremljene z miniaturnim raketnim motorjem na trdo gorivo in padalom za mehko pristajanje. Rakete so poletele tristo metrov visoko in se s padalom nepoškodovane vračale na zemljo. To delo pa ni bilo lahko, saj je bilo treba dobiti slike in skice prave rakete, da sem jo lahko pomanjšal in pobarval, da je izgledala kot prava raketa, s katero letijo astronomi.

Da bi pa te izkušnje, ki sem jih pridobil, koristile drugim, sem premišljeval, da bi ustanovili klub. Leta 1969 sem zbral skupino navdušencev in naslednjega leta smo ustanovili Astronavično in raketno društvo Kranj. Začetek je bil zelo težak; poleg te dejavnosti sem se moral seznaniti z vodenjem, organizacijo in poučevanjem. Astronavično in raketno društvo Kranj je zelo hitro zaslovelo. Začel sem dobivati vabila na seje raznih organizacij, kjer so zahtevali obširna poročila o delu, tako da mi je primanjkovalo prostega časa. Kljub temu pa sem populariziral to dejavnost s prireditvami, tekmovanji, razstavami in objavil devetnajst člankov v raznih časopisih. Za moj najljubši hobi mi je začelo zmanjkovati časa, saj sem

NAŠ RAZRED

Četrtek je. Sedim v enem od temačnih, kletnih razredov gimnazije. Pred mano, na slabo pobrisani tabli, poplesavajo naslovi za pisni del izpita iz slovenskega jezika.

Pol ure je že preteklo, vendar še zmeraj ne vem, o čem naj pišem. O popotniku, ki je šel skozi atomski vek, sem premišljeval že doma, vendar se nisem nič kaj primernega spomnil. Kaj bom pisal o betonski džungli in njenih junakih, ko je vsak doživlja na svoj način? Marsikateri je srečen in ne želim ga oropati te sreče s svojo črnogledno mislijo. O naravi, neznani znaki, vem tudi bore malo. Le vsake toli-

ko časa grem na izlet v njena bujna nedra in še takrat se vračam z ožganim hrbtom in vsaj z enim klopom pod pazduho. Če bom pisal o hobiju, bom naredil veliko veselja sošolcem. Kadarkoli nanese beseda na hobi, sem že tarča njihovih pogledov, ki skrivajo v sebi neizrečeno besedo – kozolec. Pa kaj, ko sem to temo nalašč izbral za govorne vaje, pa še kar dobro oceno sem dobil. Le Edo, sosed v klopi, me je precej kritiziral. Čudno, saj ves prosti čas posvetim hobiju, ki mu zelo veliko pomeni. Vendar je med raketo in kozolcem velika razlika, zato me tudi ni povsem dobro razumel.

Gustiju je precej lažje. On je suženj gora, odkar ga poznam. Zato mu tidi ne bo težko pisati o Mount Everestu in podvigu naših alpinistov.

Tone je športni tip, zato sem toliko bolj bil presenečen, ko je zadnjič predlagal naslov Človek, suženj zemlje. Pa ja nima domotožja po ptujskih gorah in tako sočnem haloškem »luku« (čebula)?

Torej mi ostane samo še en naslov. Pisal bom o našem razredu, o nas, ki sedimo tukaj v mrzlem prostoru in vsak na svoj način misli o temi, ki jo s potrpežljivostjo delavke mravlje spravlja na ta skrivnostni papir. Pa kaj bi pisal o nas, saj se vendar dobro poznamo in bi vsaka napisana beseda bila odveč. Le na kratko bom povedal.

Bilo nam je lepo skupaj, vendar ne toliko, da bi za vsako ceno hoteli še nadaljevati. Imeli smo malo nesporedov in veliko sporazumov. Reditelji smo bili vsi vsaj štirikrat, le jaz sem bil šestkrat. Produktivnost je bila zelo dobra in tudi gospodarjenje – kupček denarja na hranilni knjižici. Planiranje ni v naših rokah, počakati moramo na zadnji dan diplomskih izpitov, ko bo rezultate potrdil izpitni odbor.

Tako. Dicipi je pobrisal tablo, naslovi nič več ne poplesavajo na njej, zato bom končal. Želim, da moja generacija da svoj pečat, k boljšemu jutri nas vseh, k razvoju naše samoupravne socialistične družbe z znanjem in izkušnjami, ki smo jih v času šolanja pridobili.

Anton Lebar

Edvard
Korotaj

Za ta hobi, za katerega sem tako vnet, sem pripravil skoraj tretjino svojega življenja in tako pozabil na svoje osebno življenje. Vsak hobi je nekaj lepega, toda človek ga ne sme vzeti preveč resno.

VSAK ČLOVEK JE ZASE SVET

»Ne preziraj slave, kdor jo ima, ni prazen, nepomemben.« Tako mi je zabrusil sošolec, ker sem menila, da je malce preveč domišljav ta naš Lebar. Vsak človek je zase svet, zato ga je treba spoznavati, spoznati!

To so bili prvi dnevi našega »guljenja klopi« na delovodski šoli. Vpisalo se nas je triindvajset kandidatov. Večino sem poznala le na videz, nekaj iz poklicne gumarske šole, ostale pa kot »vajence«, ki sem jih učila delati na stroju. Najbolj pa mi je ostalo v spominu iz prvih ur predavanja to: ta je bil v poklicni odlični, ta dober, ta spet srednje dober učenec. Počutila sem se najslabšo med njimi, saj sem poklicno šolo zaključila s popravnim izpitom iz dveh predmetov, za-

ključne izpite pa sem opravila z veliko težavo.

Manjvredno sem se počutila v poklicni šoli pred vsakim, za katerega sem vedela, da je imel boljši uspeh. Prav prezirala sem jih, še posebno odličnjake. Predstavljala sem si, da na nas slabše gledajo ponižujoče, češ, le kaj bodo počeli tu med nami. Vendar sem začela in hodila na predavanja z voljo in željo, da šolo končam, si s tem pridobim več znanja in dokažem sama sebi in ostalim sošolcem svoj JAZ.

Začeli so se prvi izpiti. Prvi izpit je bil iz varstva pri delu in opravila sem ga s prav dobro oceno. Bil je izpit, ki mi je dal poguma za naprej. Tudi pri drugem, tretjem izpitu in vseh naslednjih izpitih sem se počutila drugače, vendar me je

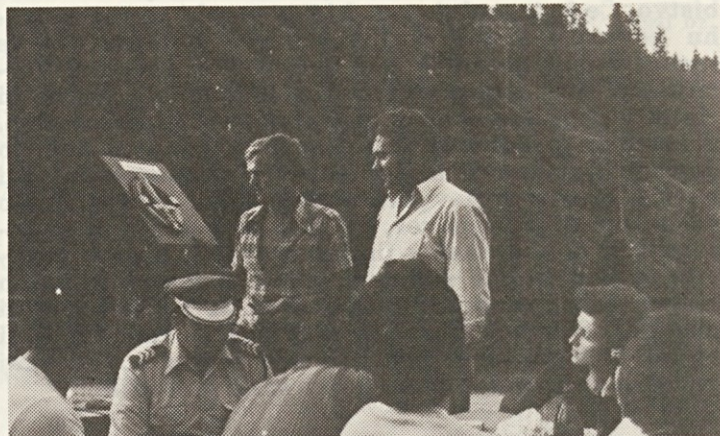
spremljala trema. Že pred izpitom, ko smo le med sabo ponavljali, sem prvič upala pristopiti, odgovoriti na kakšno vprašanje, pa tudi sama sem lahko prosila druge, naj mi povedo še to ali ono.

Vendar se je Lebar ločil od ostalih že takrat, saj je vedno vedel odgovoriti na vse, v indeks pa so se mu začele nabirati le petice. Pa zato ni bil domišljav, prav nasprotno: vedno je bil pripravljen pomagati vsakomur, toda zato, če nisi vedel, te ni podcenjeval, nasprotno, vlival nam je pogum, vedno je znal reči le to, saj bo šlo, le to še predelaj, in že je pomolil svoje izpiske iz snovitesta predmeta. Tako je prišel izpit iz matematike, tehnolo-

logije avtopnematike, slovenščine, se pravi iz težjih predmetov.

Spet je bil pripravljen pomagati le on, čeprav bi se lahko učil sam.

Tako smo prišli do konca, a žal ne vseh triindvajset. Bil je slaven na začetku, da je dober, in to je tudi ostal. In kje sem jaz? Ne počutim se več najslabšo, pa čeprav zaključnih izpitov ne bi opravila v prvem roku. Ker on ne ve, da to pišem, bo ostal brez besed, tudi sošolci me ne slišijo, bi rada napisala le še tole: Naj uspeh ne pahne te v prevzetnost in neuspeh ne poniža v sužnja! Ostani to, kar si, kot zlato v plamenih, ohrani svoj ponosni jaz!

Spominsko darilo naši delovni organizaciji so vojaki izdelali sami

PISMO

SPOŠTOVANI TOVARIŠ UREDNIK!

Zelo bi mi bilo v čast, če bi objavili naslednjo spodaj navedeno zahvalo, s katero se želim zahvaliti vašemu sodelavcu v cevarni tovarišu Alojzu Pretnarju in mojemu sosеду, ki mi je 16. 8. 1979 ob 10.30 rešil sina sigurne smrti.

Ker sem bil v službi, žena pa je šla v trgovino po nakupih, je osemletni otrok omenjenega dne na večkratne pozive svojih sovrstnikov, naj pride dol, privezal vrv na petem nadstropju k tovarišu Pretnarju. Otroku so popustile moči in se je komaj z zadnjimi močmi ujel za zadnjo prečno jekleno letev balkona in od tam pričel klicati tovariša Pretnarja z: »Gospod, gospod!« Tovariš Pretnar je ravno v tistem trenutku ležal na kavču, ko je zaslišal preplašene in proseče besede. Vstal je in takoj reagiral. Pristopil je k ograji balkona, dvignil roke in fantu dejal, naj se spusti. Sunek je bil močan, vendar v spoznanju, da gre za človeško življenje, je tovariš Pretnar izdržal. Spodaj je stala gruča ljudi, vendar nihče se ni zmenil, da bi karkoli pomagal otroku, ki je visel med življenjem in smrtjo. Po končani službi, ko se je tovariš Pretnar vrnil domov, namreč tisti dan je delal popoldne, sem ga vprašal, kako naj mu poplačam tako plemenito dejanje, je odgovoril: »Največje plačilo je zame, da sem rešil otroka, otroka polnega življenja.«

Minevajo dnevi, najin otrok Cvetko še vedno teka okoli bloka, ko pa ne bi bilo tovariša Pretnarja, bi sinka krila že gomila.

Mislím, da je tako plemenito dejanje, ki ga je storil tovariš Pretnar, vredno objave, lepo se vam zahvaljujem.

Cveto Šušteršič z ženo

Pripis uredništva!

Tovarišu Cvetu Šušteršiču se zahvaljujemo za poslano sporočilo o humanem dejanju našega sodelavca. Alojzu Pretnarju pa izrekamo vse priznanje za njegovo požrtvovalnost, za njegovo prisebnost, ki je rešila mlado življenje.

Urednik

TUDI SAVČANI SMO ČESTITALI GRANIČARJEM

15. avgusta je dan, ko smo po vsej domovini slovesno proslavili 35-letnico delovanja obmejnih enot naše armade, v spomin na dan, ko je leta 1944 tovariš Tito podpisal ukaz o ustanovitvi korpusa narodne osvoboditve Jugoslavije (KNOJ).

Osrednja slovesnost je bila v karavli pod Pečjo v Ratečah, predstavniki naše delovne organizacije pa so ob prazniku obiskali karavlo Ankova planina na Jezerskem, s katero že vrsto let uspešno sodelujemo.

Ta dan so bila vrata karavle široko odprta, obiskovalcev je bilo nenavadno veliko. Pa so bili vsakega posebej veseli. Tudi savska delegacija je naletela na tople in prijeten sprejem. Čeprav so imeli uradno proslavo že dopoldne, je bilo praznično ves dan. Stisk roke in povabilo na tradicionalno dober vojaški pasulj pa tudi nenavadno lepo vreme je bilo prav prijetna dobrodošlica.

Popoldne se je odvijalo v športnem vzdušju, saj so se Savčani z vojaki pomerili v odbojki, malem nogometu in namiznem tenisu. Domačini so bili očitno bolje uigrani in ob zaključku obiska so Savčani napovedali revanš na domačem terenu, za kar se bodo bolje pripravili.

Na skromni, a pristrčni slovesnosti ob zaključku obiska je tovariš Peter Bogataj v imenu vseh Savčanov varuhom naših meja še enkrat čestital in jim izročil skromno darilo. Komandir karavle Metod Starovirski se je v imenu graničarjev zahvalil in dejal, da graničarjem uspešno sodelovanje s Savo veliko pomeni in da želijo, da bi bilo tako tudi v prihodnje.

Praznični dan je tako minil. Varuhe naših meja pa so že čakale nove obveznosti in naloge.

Vera Drašak

ORGANIZACIJA OSNOVNEGA ZDRAVSTVA V SOVJETSKI ZVEZI

Novembra lansko leto je bila v Sovjetski zvezi delegacija sindikalnih delavcev v zdravstvu, da bi si približe ogledala, kako je organizirano osnovno zdravstvo v tej deželi. V delegaciji sva bila dva zdravnika in sekretar sindikata zdravstva iz Beograda.

Predstavniki njihovih sindikatov so nas izredno ljubeznivo sprejeli. Pozornost, ki so nam jo izkazovali, je bila tipično slovanska. Med enotedenskim obiskom smo si v Moskvi ogledali obratno ambulanto tovarne avtomobilov ZIL, kjer je zaposlenih 70 tisoč delavcev. Iz Moskve smo se preselili v izredno prijetno in čisto mesto Baku, kjer smo si ogledali obratno ambulanto za 48 tisoč delavcev ladjedelnice in pomorščake v Bakuju. Poleg tega smo si ogledali otroško kliniko in najvažnejše, na koncu še rajonsko polikliniko št. 20, ki ustreza našemu zdravstvenemu domu in odkrjuje 60 tisoč prebivalcev.

Predno bi opisal način delovanja navedenih ustanov, moram povedati, da pride v Sovjetski zvezi en zdravnik na štiristopetdeset prebivalcev. Za primerjavo: v SR Sloveniji en zdravnik na 757 prebivalcev, na Gorenjskem pa na 891 prebivalcev). Razumljivo je, da je organizacija osnovnega zdravstva pri tako visokem številu zdravnikov, ki niso »materialno degenerirani«, možna še na drugačnih osnovah, kot jih poznamo pri nas. Delo zdravstvene službe sloni na preprečevanju bolezni. Ves sistem vzgoje in šolanja zdravstvenega kadra je podrejen temu osnovnemu načelu. Vsak zdravnik po končani medicinski fakulteti in ustreznem stažu obiskuje dopolnilne tečaje iz tako imenovane »dispanzerizacije«. Tečaj traja dva semestra in obravnava predmete, ki so bistvenega pomena za organizacijo aktivnega zdravstvenega varstva prebivalcev na vseh ravneh, od osnovne zdravstvene mreže do kliničnih centrov in institutov. Naslednji pogoj, ki omogoča tako organizacijo

zdravstvene službe, je seveda financiranje te službe. Kot je znano, je v Sovjetski zvezi zdravstvena služba financirana iz »budeta«.

Od svojega narodnega dohodka daje Sovjetska zveza 7 odstotkov za organizacijo zdravstvenega varstva. V obeh obratnih ambulantah, tako v tovarni ZIL v Moskvi kot v ladjedelnici v Bakuju, so te organizirane kot poliklinike, saj imajo poleg zdravnikov osnovnega zdravstva še specialiste petih najbolj iskanih specialnosti, to je internista, kirurga, rentgenologa, otologa in okulista. Na vsakega zdravnika splošne prakse pride od 2500 do 3000 aktivnih zavarovancev. Enak ključ imajo tudi v rajonski polikliniki št. 20. Splošni zdravnik dela v kurativni le tri ure dnevno, ostali čas pa dela pri preventivi in hišnih obiskih. Delovni čas je dejansko sedem efektnih ur dnevno in ne šest kot pri nas. Ker zdravniki posvečajo pretežni del svojega časa obravnavanju kroničnih degenerativnih obolenj — mimogrede povedano: vrstni red je skoraj enak kot pri nas — je razumljivo, da jim je tri ure časa za kurativo oziroma za nenadna akutna bolezenska stanja popolnoma dovolj. Obratni ambulantni tovarne in ladjedelnice v Bakuju imata organizirani še posebni ekipe za »poklicne bolezni«, ki se ukvarjata samo s poklicnimi boleznimi. Vse ostale preventivne preglede, ki jih pri nas opravljajo specialisti iz medicine dela, delajo splošni zdravniki. Drugi najvažnejši princip delovanja osnovne zdravstvene službe v Sovjetski zvezi tako v obratnih ambulantah kot v zdravstvenih domovih je v tem, da je splošni zdravnik »dirigent« zdravstvenega teama. To pomeni z drugimi besedami, da se ves potek zdravljenja začne in konča pri zdravniku splošne prakse. To velja tako za kurativni kot preventivni del zdravstvenega varstva. Vsi izvidi in vsa kartoteka se nahaja v rokah zdravnika splošne prakse. Vsi

Razglednica Moskve

specialisti in ostali zdravstveni delavci, ki so udeleženi v procesu zdravljenja ali odkrivanja bolezni, vnašajo svoje ugotovitve v osnovni karton splošnega zdravnika. To velja tudi za ekipo, ki se ukvarja s poklicnimi boleznimi. Naj na koncu dodam, da obratni zdravniki tudi obiskujejo bolnike na domu. Za delavce, ki ne živijo v njihovi sosesčini, pa to opravljajo zdravniki urgentne službe v zdravstvenih domovih. V rajonski polikliniki številka 20 ali po naše zdravstvenem domu, ki je mimogrede povedano odlikovan z Ordenom Lenina za posebne zasluge v organizaciji aktivnega varstva prebivalstva, smo videli, da velja isti ključ za število varovancev na enega zdravnika, to je 2 tisoč ljudi. Visoko odlikovanje, ki so ga prejeli od CK Sovjetske zveze, so dobili za takozvano »brigadno metodo« dela. Ta metoda dela se sestoji v tem, da sestavljajo team zdravnikov poleg splošnega zdravnika, ki je »dirigent« teama, še zdravniki specialisti že navedenih petih najbolj iskanih specialnosti. Dve stvari sta važni pri teamskem delu:

1. bolnik mora biti obdelan najpozneje v treh dneh pri še tako kompliciranih specialnih pregledih in
2. po opravljenih pregledih se sestane team, ki odloči o nadaljnjem poteku zdravlje-

nja na podlagi opravljenih pregledov in preiskav.

Ce se pokaže potreba, da v tem teamu sodeluje tudi specialist iz klinike, ga povabijo k sodelovanju. Tako smo bili prisotni na sestanku teama, kjer je prišel v zdravstveni dom kardiolog, ko so obravnavali skupino bolnikov, ki so preboleli infarkt. S tem hočem povedati, da je v Sovjetski zvezi osnovno vodilo, da mora zdravnik še tako visoke specialnosti biti navzoč in prevzeti del odgovornosti za zdravljenje bolnikov na mestu, kjer ta živi in ne tako kot pri nas, ko morajo bolniki romati od »Poncija do Pilata« t. j. od specialista do specialista. Na ta način je v Sovjetski zvezi možno, da se bolnik vrne na delo v najkrajšem času, če seveda lahko prične delati. Tudi patronažno službo imajo neprimerno bolje organizirano kot jo imamo pri nas. K patronažni službi ne spadajo samo medicinske sestre, ampak tudi socialni delavci in psihologi. Kar najbolj bode v oči pri zdravstvenem kadru v Sovjetski zvezi je »motivacija« za delo, oziroma odnos do bolnikov in zavarovancev. Popolnoma tuj jim je princip »dinarja« za vsako opravljeno storitev in je zato njihov odnos do bolnikov neprimerno bolj human in človeški.

dr. Jaka Vadnjal

S KNJIŽNIH POLIC

ZAHVALE

Janez Gregori, Ivan Krečič: **Naši ptiči**

Naše vedno večje zanimanje za naravo gotovo velja tudi pticam, njihovu petju, obnašanju, življenju. Zaradi pomanjkanja ustrezne literature pri nas, sta pripravila Janez Gregori in Ivan Krečič knjigo NAŠI PTIČI in z njo uspešno zapolnila vrzel na tem področju.

Knjiga je razdeljena na dva dela. V prvem so ptiči predstavljeni, (anatomija, biologija, ekologija, varstvo in opazovanje v naravi). Drugi del je sistematski. Pri vsaki vrsti so podani opis, značilnosti za razpoznavanje in njihova biologija. Razširjenost je podana z ustreznimi majhnimi arealnimi kartami, pri večini vrst je označeno kakšno je njihovo stanje v Sloveniji.

Avtorja sta posvetila tudi posebno pozornost slovenskemu poimenovanju posameznih vrst ptičev. Knjiga bo gotovo našla veliko odmeva med pedagogi, med lovci, planinci in gozdarji, med ljubitelji narave. Knjiga je bogato opremljena z barvnimi fotografijami ptic, z risbami in skicami.

328 strani, br. 550 din

R. Messner: **Everest**

Sele pred dobrim četrstoletjem je človeška noga prvič stopila na najvišjo goro sveta. Zgodovinski datum: 29. maj 1953. Prva sta se na listo zmagovalcev zapisala Anglež Hillary in šerpa Tensing. Za njima je še več kot 25 ekspedicijskih poskušala srečo, a med njimi so bile redke, ki so z uspehi kronale svoje napore in tvegiranja. Zadnji uspeh je dosegla naša himalajska odprava, ki je z dvema navezama utrla izredno težko prvenstveno smer na vrh Mount Everesta. Ta uspeh naših plezalcev je vklesan z zlatimi črkami v kroniko svetovnega alpinizma.

V tej kroniki dramatičnih in nenavadnih prizadevanj pa imata še posebno mesto dva odlična avstrijska plezalca: Reinhold Messner in Peter Habeler. Bila sta prva in doslej tudi edina v zgodovini alpinizma, ki sta se povzpela na vrh 8848 metrov visokega Mount Everesta brez uporabe umetnega kisika. Knjiga EVEREST opisuje ta izjemni podvig, ki jima je uspel 8. maja 1978.

Avtor je v knjigo zajel ne le stvarne opise svoje poti čez skrajno nevarni Khumbijski ledenik, čez težavni Llocejev bok, skozi samoto in snežne zamete, temveč tudi dramatična doživetja dveh zimskih noči na višini 8000 metrov, tesnobo svojega doživljanja, premagovanja skrajnih naporov in borbe s samim seboj. Knjiga je napisana živo, pričevalsko neposredno, polna napetih doživetij, je, skratka, dramatična in aktualna podoba junakov najvišje gore na svetu.

Tekst dopolnjujejo številne dokumentarne fotografije in zemljevidi v barvni in črno-beli tehniki. Knjiga ima 232 strani in prinaša tudi 32 strani barvnih prilog.

pl. 450 din

Knjigi lahko kupite v vseh knjigarnah, po pošti pa ju lahko naročite na naslov Državna založba Slovenije, Knjižni oddelek, Mestni trg 26, Ljubljana. (Možnost obročnega odplačila)

SPET NA DELO

*Ptice jeseni na jug hite
prav tako na dopust ljudje
spomladi ptice po urah
počitka ljudje
vse nazaj k nam gre.*

*Minil je dopust
konec brezskrbnih je dni
ura spet bo zvonila
po vodi šle so mirne noči.*

*V službo pot se vleče
zatrpane so ceste
kdor imel bo le kaj sreče
zamudi je ne.*

*Spet ropotajo stroji
treba je nam moči
ob delu se telo krepi
in dolčas nam ni.*

*Zavihajmo rokave
napnimo oči
za varnost delavne sile
vse naj skrbi.*

*Da teklo bo leto lepo
naj človek za človeka skrbi
mного uspehov bo želo
v Savi vse složno živi.*

Janez Košnik

ZAHVALA

Od srca se zahvaljujem delovnim ljudem Save, kot v Kranju, tako iz predstavnštva, prodajaln in skladišč iz cele države za poslane sožalne brzojavke in osebni prisotnosti na pogrebu mojega dragega Deska.

Hvala tovarišem in tovarišicam iz predstavnštva v Beogradu, ki so ga redno obiskovali v bolnici do njegovih zadnjih trenutkov. Velika zahvala tovarišu Indiharju, katerega pismo je moj dragi Desko z zadnjim nasmehom in zadovoljstvom prebral dva dni pred smrtjo.

Še enkrat se srčno zahvaljujem za vse, kar ste storili in hoteli storiti zanj.

Deskove

žena Mirjana Vučinić
hčerki Vesna in Branka

ZAHVALA

Vsem sodelavcem Tehnološke priprave TAP se najlepše zahvaljujem za izrečeno sožalje in podarjeni venec ob smrti moje mame.

Krešimir Turuk

ZAHVALA

Ob izgubi moje mame se v imenu cele družine zahvaljujem vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti, izrekli sožalje ter zbrali denar namesto venca. Še posebno se zahvaljujem Francki Drolčevi za razumevanje in nesebično pomoč v teh težkih dneh.

Minka Bajuk

ZAHVALA

Ob boleči izgubi svoje drage mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz stiskanih izdelkov za podarjeni venec in denarno pomoč.

Janez Klemenčič

ZAHVALA

Vsem sodelavcem Izo-brazevalnega centra se lepo zahvaljujem za izraze sožalja in venec ob smrti moje matere.

Miha Petek

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem FRS za venec in denarno pomoč ob smrti mojega očeta Staneta Škrgeta.

Nada Cej

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem Finančno računovodske službe za prelepo darilo, katerega ste mi poklonili ob odhodu v pokoj. Ostal mi bo lep spomin na vas. Iskrena hvala tudi Marici Hacetovi. Ostali mi boste v lepem spominu.

Vam vsem pa želim še veliko uspeha in veselja pri delu, da bi tudi vi dočakali zdravi ta dan kot sem ga jaz.

Marija Križaj

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem Velopnevmatike se ob odhodu v pokoj iskreno zahvaljujem za prelepo darilo.

Angela Pajk

ZAHVALA

Sodelavcem in vodstvu Energetike se iskreno zahvaljujem za prejeto darila in tople želje ob slovesu pri odhodu v pokoj. Prav posebna hvala pa sodelavcem v obratu IV.

Mirko Režek

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem za ves trud in prizadevanje dr. Koselju v času moje bolezni, še posebej pa se zahvaljujem za uspešno zdravljenje.

Kosana Krstič

ŠPORTNI MESEC DELAVCEV SAVA ZAKLJUČEN

Iz leta v leto spoznavamo, da je čedalje več tistih, ki so spoznali smisel športa in zdravega načina življenja. Vse več je že ljudi, ki se redno ukvarjajo s to ali ono športno panogo, ki so jo pred časom opazovali s tribun le kot gledalci.

Odnos do telesne kulture se torej spreminja počasi, pa vendarle. Vse več je mladih, odraslih in starejših, ki ne hodijo, kolesarijo, plavajo, smučajo, tečejo zgolj za razvedrilo, za zabavo. Redna športna aktivnost mnogim pomeni pomemben del vsakdanjega življenja, pomembno skrb za smotrno izkoriščanje prostega časa. Ne gre torej več le za razvedrilo, za krajšanje časa, temveč za premišljeno dejavnost z dolgoročnimi smotri.

V želji, da bi še bolj spodbudili zanimanje za aktivno rekreacijo, v DO Sava organiziramo najrazličnejša tekmovanja. Tako smo pred kolektivnim dopustom zaključili krog številnih tekmovanj, ki so potekala v okviru športnega meseca delavcev Sava.

Skupno je na tekmovanjih nastopilo 435 udeležencev, od tega 76 žensk. Razveseljiva ob tem pa je ugotovitev, da se tokrat niso pojavljali iz discipline v disciplino eni in isti tekmovalci, temveč je bilo glede na lansko leto veliko novih.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem, ki ste se udeležili vseh teh tekmovanj kot tekmovalci ali pa ste žrtvovali svoj prosti čas, da smo vsa ta tekmovanja lahko organizirali. Posebno rad bi se zahvalil kapetanom ekip in vodjem posameznih disciplin.

Kot ste lahko že sami videli, smo nekaj rezultatov že objavili v našem glasilu. Tokrat objavljamo še preostale.

Pri moških so bile ekipe zelo izenačene, tako da se prav do zadnje discipline ni vedelo, katera izmed treh ekip bo zmagala.

Pri ženskah pa so po kvaliteti izstopale tekmovalke Sava Commerca in Skupnih služb.

REZULTATI:

KEGLJANJE:

moški

1. OSTALE TOZD
2. SKUPNE SLUŽBE
3. SAVA COMMERCE
4. TOVARNA AVTOPNEVMATIKE
5. TEHNIČNA HALA

ženske

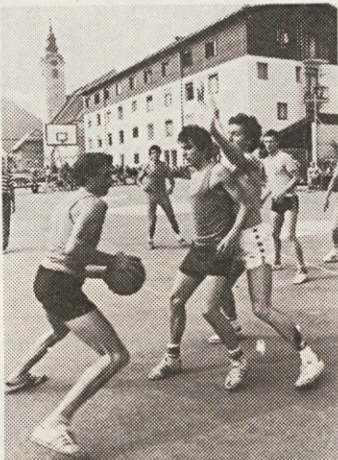
1. SAVA COMMERCE
2. TEHNIČNA HALA
3. SKUPNE SLUŽBE
4. OSTALE TOZD

ekipa TAP ni sodelovala

KOŠARKA:

moški

1. OSTALE TOZD
2. TEHNIČNA HALA
3. SKUPNE SLUŽBE
4. SAVA COMMERCE
5. TOVARNA AVTOPNEVMATIKE

Košarka

Met krogle

ŠAH:

moški

1. SKUPNE SLUŽBE
2. SAVA COMMERCE
3. TOVARNA AVTOPNEVMATIKE
4. TEHNIČNA HALA
5. OSTALE TOZD

ROKOMET:

moški

1. SKUPNE SLUŽBE
2. OSTALE TOZD
3. TOVARNA AVTOPNEVMATIKE
4. TEHNIČNA HALA
5. SAVA COMMERCE

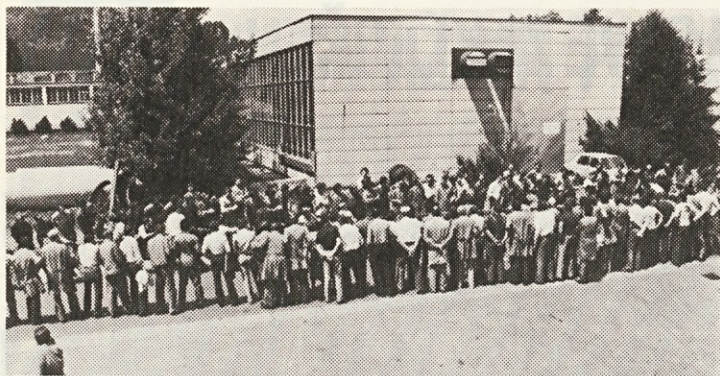
Skok v višino

ženske

1. TEHNIČNA HALA
2. SAVA COMMERCE
3. SKUPNE SLUŽBE
4. TOVARNA AVTOPNEVMATIKE
5. OSTALE TOZD

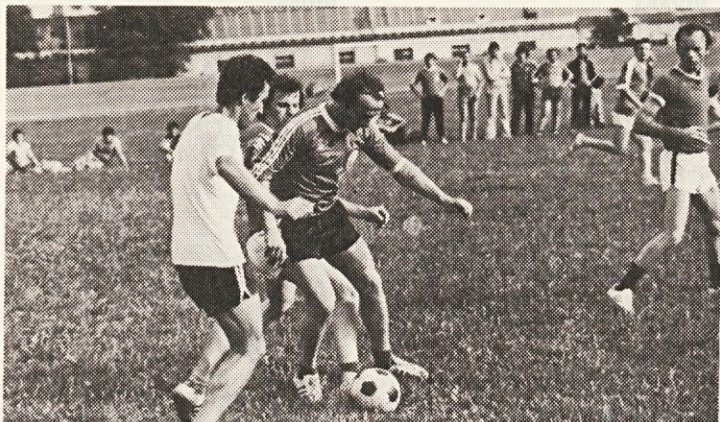
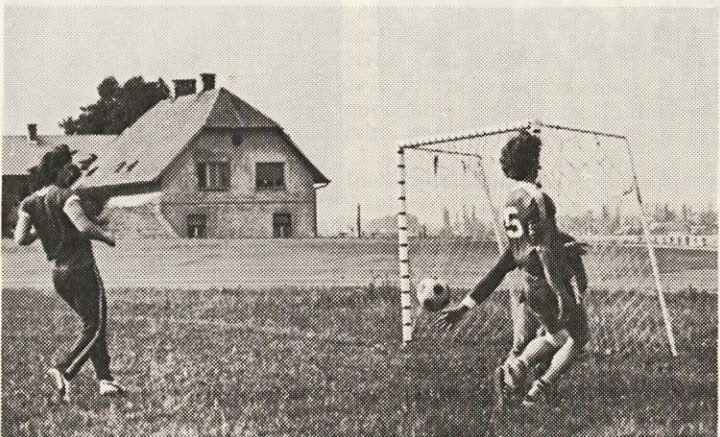
Vlečenje vrvi

VLEČENJE VRVI:**moški**

1. OSTALE TOZD
2. SAVA COMMERCE
3. SKUPNE SLUŽBE
4. TOVARNA
5. AVTOPNEVMATIKE
5. TEHNIČNA HALA

MALI NOGOMET:**moški**

1. TEHNIČNA HALA
2. TOVARNA
3. AVTOPNEVMATIKE
3. SKUPNE SLUŽBE
4. OSTALE TOZD
5. SAVA COMMERCE

Nogomet**Rokomet****BALINANJE:****moški**

1. TEHNIČNA HALA
2. SAVA COMMERCE
3. OSTALE TOZD
4. SKUPNE SLUŽBE

ekipa TAP ni sodelovala

ATLETIKA:**moški**

1. SAVA COMMERCE
2. OSTALE TOZD
3. TOVARNA
4. AVTOPNEVMATIKE
4. SKUPNE SLUŽBE
5. TEHNIČNA HALA

Skok v daljavo**ženske**

1. SAVA COMMERCE
2. OSTALE TOZD
3. SKUPNE SLUŽBE
4. TEHNIČNA HALA

ekipa TAP ni sodelovala

moški:

	Štev. točk
1. OSTALE TOZD	42
2. SAVA COMMERCE	41
3. SKUPNE SLUŽBE	39
4. TOVARNA	
5. AVTOPNEVMATIKE	35
5. TEHNIČNA HALA	32

ženske:

1. SAVA COMMERCE	36
2. SKUPNE SLUŽBE	30
3. TEHNIČNA HALA	20
4. OSTALE TOZD	11
5. TOVARNA	
5. AVTOPNEVMATIKE	7

**V KONČNI UVRSTITVI
JE REZULTAT
NASLEDNJI:**

J. Gorjanc

Kolesarjenje

TRINAJSTA MEDNARODNA KOLESARSKA DIRKA

PO ULICAH KRANJA

Letošnje, trinajste po vrsti, kolesarske dirke Po ulicah Kranja spet ni videl marsikateri Savčan. In marsikomu je lahko žal, kajti nedvomno je bila od vseh ena najboljših: po organizaciji in kvaliteti, po številu gledalcev in če hočete po lepem vremenu.

Začelo se je dokaj zgodaj zjutraj, tam okrog pol osmih in se nadaljevalo do enih popoldne.

Medtem, ko so se ob tekmovalni progi začeli zbirati najprej najbolj vneti privrženci kolesarstva in slučajno mimoidoči, pa je nastal pred startom članov skoraj dobesedno pravi špalir okoli mesta. Jasno, največ je bilo gledalcev — navijačev ob startu, pred staro pošto in vzdolž proge do Titovega trga čez Kokrški most na Planino. Tudi Jelenov klanec je bil poln gledalcev. Po nekaterih mnenjih je bilo tokrat na dirki — deset tisoč gledalcev. Toliko jih menda ni pritegnilo že dolgo nobeno športno dogajanje v Kranju. Naj ne bo neskromno, če napišem, da je tolikšen obisk veliko priznanje organizatorju — Kolesarskemu klubu Sava in še večje priznanje vsem kolesarjem, ki so na dirki sodelovali.

Danes so kolesarji Save že ime, ime kluba pa pojem. Na stotine nastopov, ne vem kolikokrat so stali naši kolesarji na najvišji stopnici v številnih mestih — doma in v tujini. Kolesarji iz Kranja, Ljubljane in Zagreba predstavljajo kolesarsko vrsto Jugoslavije. Kdo torej ne bi bil ponosen na vse, ki so pričeli z načrtnim, kvalitetnim delom pred petnajstimi leti in kdo ni ponosen na vse kolesarje, ki so in še vozijo z znakom Save.

Ponosni smo tudi na delavce Save, ki nudijo klubu — kolesarjem vso moralno in materialno pomoč. Ponosni smo tudi na prebivalce Kranja in okoličane, ki — če ne drugače z bodrenjem spodbujate naše športnike in športne delavce k še večjim prizadevanjem. Tako je zapisal tovariš Filip Majcen, predsednik kolesarskega kluba Sava v biltenu, ki smo ga izdali za to tekmovanje.

TEKMOVANJE

Vseh kolesarjev — tekmovalcev se je na startu zbralo 180. Skupaj so prevozili progo triinpetdesetkrat v skupni dolžini 174 kilometrov.

Na dirki so sodelovali — poleg domačih jugoslovanskih — še kolesarji dveh klubov iz Zvezne republike Nemčije ter kolesarji z Dunaja in iz Celovca.

Žal letos niso mogli priti odlični kolesarji — naši prijatelji s Češkoslovaške, ker so imeli prav tisto nedeljo tekmovanje tudi doma.

Kako zagrizene so bile borbe — in to lahko napišem za vse kategorije — je pravzaprav nemogoče opisati, kako naporna pa je proga, pove lahko tudi podatek, da je na primer v dirki trideset krogov skoraj polovica tekmovalcev odstopila. Med njimi tudi naš odlični Rakuš.

Čeprav se je navadno že kmalu po startu »odgnala« manjša skupina vodečih kolesarjev, pa je bilo nemogoče staviti na najboljšega, saj so se le-ti menjavali iz kroga v krog.

Sicer pa se strinjam z mnogimi gledalci, ki so mi v pogovorih dejali, da je velikanski uspeh — sploh prevoziti skoraj stokilometrski krog z Jelenovim klancem, ki predstavlja izredno preizkušnjo moči in vzdržljivosti.

Po dveh urah in sedemindvajsetih minutah je med člani prvi pripeljal v cilj Bojan Udovič, minuto in 56 sekund za njim pa Bojan Ropret in nemški tekmovalec Blasel.

Nezgod na tekmovanju ni bilo, redarska služba in miličniki so — že po tradiciji — svoje delo odlično opravili.

Mednarodna kolesarska dirka Po ulicah Kranja je ena od najatraktivnejših v Jugoslaviji, tudi po težavnosti sodi v sam vrh. Prav bi bilo, če bi organizatorji razmišljali o večji udeležbi tujih tekmovalcev in o popularizaciji tudi izven Kranja. Morda ne bi bilo napak, če bi vpeljali nagrade za rekorde in k temu pritegnili številna domača podjetja. Skratka, leto dni je pred nami, časa za razmislek je dovolj in medtem, ko vrli kolesarji dan za dnem nabirajo kondicijo in izkušnje, bo moč do naslednjega občinskega praznika veliko narediti.

Jošt

REZULTATI

	tekmovalec	krogov	km
Pionirji A	1. Pintarič (Dol) 2. Cvet (Hrastnik) 3. Šircelj (Astra)	2	6,500
Pionirji B	1. Naglič (Sava) 2. Gerček (Astra) 3. Tajhmajster (Astra)	1	3,280

Mladinci

1. Marn (Sava)	8	26,240
2. Zevnik (Sava)		
3. Pavlič (Rog)		
Ekipni zmagovalec Sava Kranj		

Starejši mladinci

1. Donike (ZRN)	12	39,560
2. Kastelic (Sastra)		
3. Vitasovič (Siporex)		
Ekipni zmagovalec Astra Ljubljana		

Člani

1. Udovič (Sava)	30	98,400
2. Ropret (Sava)		
3. Blasel (ZRN)		
Ekipni zmagovalec Sava Kranj		

15. TRADICIONALNI »AVTO-MOTO RALLY SUTJESKA 79«

Avto moto rally Sutjeska pomeni edinstveno vse jugoslovansko manifestacijo tehnične in športne kulture. Je pregled mojstrstva, spretnosti in ustvarjalnih dosežkov. Samo dejstvo, da se rally zaključuje na legendarni Sutjeski, da je ta prireditve povezana s 4. julijem, pomembnim datumom iz naše zgodovine, dovolj zgovorno priča o družbenopolitični dimenziji te velike manifestacije bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Izkušnje so pokazale, da je rally izredna priložnost za negovanje revolucionarnih tradicij. Rally Sutjeska je usmerjen predvsem k temu cilju, kajti njegovi udeleženci potujejo skozi vrsto zgodovinskih mest in zaključujejo pot na Tjentištu, mestu, kjer so vzniknili temelji naše socialistične samoupravne skupnosti. Letošnji rally Sutjeska je bil jubilejni 15., združen s praznovanjem velikih jubilejev, narodov in narodnosti Jugoslavije, 60-letnice KPJ. Stalni pokrovitelj rallyja je tovariš Tito.

Sutjeska — tu je vsaka ped zemlje in vsak kamen spomenik. Je najsvetlejši simbol človeškega heroizma in njegove neugasljive težnje po svobodi. Tu, med vrhovi Zelengore, Magliča, Volujaka in Na Vučevu, Ozrenu, Krekovima, Košuru, Balinovu, na bregovih Sutjeske ne Tjentištu in Ljubinovem grobu so padli in ostali na večni straži tisoči borcev. Sutjeska — to je živa zgodovina. Mesec dni, od 15. maja do 15. junija 1943, je čas najtežjih in najbolj krvavih borb naše narodnoosvobodilne vojske. Zaključne bitke so trajale nepretrgoma 720 ur. Takrat je bil na Ozrenu ranjen tovariš

Tito, edini vrhovni komandant armade v drugi svetovni vojni, ki je bil ranjen v neposredni borbi. V teh borbah je sodelovalo 127.000 Nemcev, Italijanov, Bolgarov in domačih izdajalcev. Ves ta vojaški aparat je nastopal proti 19.000 partizanom, med katerimi je bilo preko 4000 ranjencev in tifusarjev. Borbe so bile težke, surove in neusmiljene. Toda pest je rabila železo, obroč, stokrat zaprt, je bil prebit. Zmaga je bila plačana z najtežjo ceno — človeškimi življenji.

Na zidovih spominskega muzeja na Tjentištu je napisano 6508 imen padlih junakov. Danes je Sutjeska edinstven spominski kompleks, urejen skozi leta, kompleks resničnega brezmejnega heroizma in revolucije narodov in narodnosti Jugoslavije.

Na enem od ljudskih zborovanj ob obletnici bitke na Sutjeski je tovariš Tito dejal: »To je mesto, kjer se je odvijala ena od najtežjih bitk v naši osvobodilni borbi, bitka, v kateri je v zelo kratkem času padlo največje število naših borcev, največ svetlih likov naše ljudske revolucije in naše osvobodilne borbe. Mi moramo to mesto obeležiti kot spomenik padlim borcem, padlim sinovom naših narodov, in kot svetilnik našim novim generacijam, katerim bo osvetljeval pot, ki je bila prebita na tem mestu, pot bratstva in enotnosti.«

Tem besedam je prisluhnila tudi AMZ Bosne in Hercegovine in postala glavni organizator vsakoletne avto-moto manifestacije na Sutjeski. Tja že 15 let prihajajo vozniki amaterji in poklicni vozniki iz vse

Propagandna ekipa Save in Modriče

Jugoslavije. Udeleženci rallyja iz vseh republik, kulturno zabavne prireditve in glavna proslava — narodni zbor vseh udeležencev, dajajo tridnevni bivanju na Tjentištu veličastno in svečano podobo in vsakemu občutek svobodne so-

cialistične Jugoslavije v malem.

Tudi Sava Kranj — TAP se je jubilejnega rallyja Sutjeska 79 udeležila kot sopokrovitelj prireditve in imela ob tem svoj ekonomsko propagandni nastop.

Jože Vunšek

Branko Miljković

TJENTIŠTE

Ovde je istorija progovorila na sav glas i zvezda progore čelo

Ovde se ptice dovikivale sa tvojim srcem su duvali vetrovi nad dotrajalim predelima

Ovde živi jeli svoje srce da bi živeli, a mrtvi bili sve manje

Muzika istekla iz naših zahvalnih prstiju kao krv neka zaustavi vetrove i ptice

i neka bude kraj i početak sveta koji će imati njihovo ime i naše ruke

ovde gde je istorija progovorila na sav glas

ovde gde staviše svoju krv da svetli

ovde gde od njihove smrti živi voda zemlja i vazduh

ovde gde dozivamo njihovo lice iz kamena

ovde gde recitujemo njihovog čela danu

ovde gde sa njihovog čela prepisujem svoju pesmu.

Blažo Ščepanović

SUTJESKO, UKRADOŠE TI SRCE

Kuda se upinje razgoličeni prkos dječaka izvitlan iz planine u čigraštaj treći do sunca? Od začeca vjeran olovu zaljubljen u lobanje u travi dijelom napoluzvuke kolone bez čela i začelja, i ptice se odrekoše perja. Premani pljusak krvi, o vilo, iz planine prestaće vrijeme da teče i zjenice da trule.

Sutjesko, ukradoše ti srce. Neke smešne ptice kukuriču iz lišća crvenog prezeleg ljudskog vijeka.

Sutjesko, ukradoše ti oči. Tumarala si od planine do zvijezde od mora do novorođenčeta i nitko ti ne šveza ruke. Grizli su ti rebra.

Eden od mnogih udeležencev rallyja med spretnostno vožnjo

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirnajstrednevo, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik

Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk TK Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72) z dne 27. marca 1973.